

له گهل کیدا داده نیشیت و هاورییه تی کی ده کهیت ؟

مَنْ تُجَالِسُ وَمَنْ تُصَاحِبُ ؟

منتدی اقرأ الثقافی

للکتاب (هندی - عربی - فارسی)

www.iqra.ahlamontada.com

نووسینی : عبدالله علی الجعیش

ودرگیرانی : ماموستا محمد عبدالرحمن لطیف

وتارخوینی مزگه وتی (شیخ ابراهیم / که لاز)

جایی حه وتهم

اہ گہل کیدا دادہ نیشیت و ہاورییہ تی کی دہکھیت ؟

مَنْ تَجَالِسُ وَمَنْ تُصَاحِبُ ؟

نووسینی : عبد اللہ علی الجعیش

ورگیزانی : ماموستا محمد عبد الرحمن لطیف

مرگھوتی (شیخ ابراہیم) / کہ لار

ناھس نامیلکە : لە گەڤ کێدا دادەنیشیت و ھاورنێھتی کێ د مەکتەب؟

ناھس نووسەر : عبد الله علي الجعیش .

ناھس وەرکێژ : مامۆستا محمد عبد الرحمن لطیف .

زنجیرە : زنجیرە (٣) سێ یەم لە (زنجیرە ئیسلام و لاوان) .

ژمارە سێ یارن : ژمارە (٥٠٣) ی و مزارەتی رۆشنیری حوکومەتی

ھەریە کوردستانی پێراوە .

نۆرە چاپ : ھەوتەم .

سالی چاپ : ١٤٣١ ک . ٢٠١٠ .

چاپخانە : چاپە مەنی سێقا - سلیمانی - شەقامی مەولەوی .

بنکە ی بلاوکرەتەو :

کتێبخانە ی سوتنە — سلیمانی .

کتێبخانە ی پێشین - ھەولێر .

کتێبخانە ی زانستی بە سوود - کەلار .

کتێبخانە ی سێما - چەمچەمال .

لە بلاوکرەوکانی

کتێبخانە ی زانستی بە سوود / کەلار

﴿ نۆخی نەم نامیلکە بە کۆ (٧٥٠) دینارە ﴾

پېشەكى چاپى نووم

سوپاس و ستايش بۇ خىل پەرھەزگار (بەك مانگ) قىيەن
 نەبوو بە سەر چاپى يەكەمى ئەم نامىلەكە يەدا ھەموو نوسخەكانى
 تەلەر بوون و داۋلكارىيەكى تۆرىشى لە سەرە ...
 دەتوانم بلىم : ھۆى سەرەكى ئەمەش دەگە پىتەرە بۇ چەند
 خالىك ، لەوانە :

۱ - گىرنگى نووسراۋەكە ، چونكە باس لە بابەتەكى واقىمى و
 زىندوو و پىئويىستى پۇزگارى ئىستە دەكات .

۲ - سادەى شىۋانى دېرېشتەن و بەردەست خىمىتى زانىارىيەكان
 بۇ لاۋانى ئەمەك بە ئاسانترىن شىۋە بىتوانن لىرى تىيگەن و پىرى
 سوۋىمەند بىن ، چونكە بەرلىستى وشە و زىلرەۋى زىل و پەرەقەندىرى
 بىر ناۋە پۇك مىشكى تۆرىەى لاۋانى ئەمەك مەندو كىرەۋە .

۳ - خوتىندەۋەى ئەم نامىلەكە ھاۋىيولۇزەكانى ھىز و توانايەك
 دەبەخىمىت بە لاۋانى پۇزگارى ئىستەكە لە بۇشايىيەكى پۇجى و
 ھالەتلىكى دەروونى ناھەمولدا دەۋىن ، بەرلىستى دىارى كىرنى
 ھۆكارەكانى ئەم ھالەتە و دەستىشان كىرنى پۇگاكى چارەسەر
 دەپتە مايەى پىر كىرنەۋە و چارەسە كىرنى ئەم بۇشايىيە پۇجى و
 ھالەتە دەروونىيە ناھەمولدا ، ناۋە پۇكى ئەم نامىلەكە شەۋلىكى

دڵسۆزانە بوو لەم بواره دا .

پێم باشە لێره دا ئاماژە بە چەند خائێک بەدم :

١ - لەم چاپە نوێیه دا بە هاوکاری و پێداچوونه وه و تێبینی چەند برا و خوشکێکی بەرێز هه له چاپی یه کانی چاپی یه که می ئهم وەرگیرانه راستکرانه وه ، دواکارم خواي گه وه پاداشتی هه موویان به چاکه بداته وه و نموونه یان ئۆر بکات و ئه وه وه له دلسۆزانان یان بکات سه ده قه یه کی به رده وام بق قه بر و قیامه تیان .

٢ - هه ندیک له خوێنه رانی ئهم زنجیره یه (لەگەڵ کێدا دادەنێشت و هاوڕێیه تی کێ دەکەیت ؟) و زنجیره کی پێشوویش (بیرای لاوم چوون به رهنگاری ئارموزو ده بیته وه ؟) :

پرسیاریان ده کرد سه باره ت به وه ی ئایا بق چی ته نها باسی (برا) و (برایه تی) و (برایان) ده کریت ؟ ئه ی بز باسی (خوشک) و (خوشکایه تی) و (خوشکان) نا کریت ؟

له وه لامدا ده ئیم : ئه مه ئه وه ناگه به نیت که وا ئیمه خوشکانی به ئیمان و حیا و حیصه ت په راویز ده خه ین !

نه خیر هه رگیز وانی به وه ر که سیکیش وا تێبگات ئه وا ئۆر به هه له دا چوه !

له به ر ئه مه له کتیی (برایه تی ئیوان موسلمانان) دا له په راویزی لاپه ره (٤) دا ئاماژه به هاوکاری ئه مه دوه و نووسیمه :

پێویسته نهمه بزانریت که نهم بابته (پوایه‌تی) و هاوشیتوازه‌کانی
تەنها تایبەت نهمه به‌ پیاوانی موسلمانهمه ، به‌لکو نافرەتان و خوشکانی
موسلمانیش ده‌گریته‌وه چونکه (برایمی له‌ نیتوان پیاواندا - خوشکایمی
له‌ نیتوان نافرەتاندا) ، پێغه‌مبەری خوا (ﷺ) فرمویەتی : «إِلَٰمُ النِّسَاءِ
شَفَاقُ الرِّجَالِ» [صحیح سنن أبی داود رقم : (۲۱۶)] .

واته : نافرەتان هاوشان و له‌ پیزی پیاوان دان .

له‌مهمه نهمه تێده‌گه‌ین که هەر تایبەت و فرموده‌یه‌ک فرمانی تێنا بوو
بو پیاوان یان باسی پیاوانی ده‌کرد نهما نافرەتانیش ده‌گریته‌وه .

قال السَّاحِقُ بْنُ حَرْفٍ "فَحَ الْبَارِيْ شَرَحَ صَحِيحَ الْبَعَارِيْ":

(إِلْمًا خَصُّ الذَّكَرُ بِالذَّكَرِ لِكَوْنِ الرِّجَالِ فِي الْغَالِبِ مِمَّنْ الْمُخَاطَبُونَ
وَالنِّسَاءُ شَفَاقُ الرِّجَالِ فِي الْأَحْكَامِ إِلَّا مَا خَصُّ).

واته : به‌راستی له‌به‌ر نهمه به‌ تایبەت باسی په‌گه‌زی نێر کراوه‌ چونکه
زۆریه‌ی جار گوشتار پوهیه‌په‌روی پیاوان کراوته‌وه و نافرەتانیش له‌ باسی
نه‌حکامه‌کانی شمرەدا هاوشانن و له‌ پیزی پیاوان دان نیللا له‌و حکماندا
نهییت کهوا تایبەتن به‌ پیاوانهمه .

خوای گهمه‌ره له‌ قورئاندا فرمویەتی : ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ

بَسْمٌ أَوْيَاءٌ بَعْضُ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ

الصَّلَاةَ وَرَزَقُونَا الرِّزْقَ وَطُيْعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَتُوبُكَ سِرِّمَهُمُ اللَّهُ إِنَّ
 اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾ [سورة التوبة] .

ولته : ثیمانددان له پیوان و نافرده تان هه نندیکیان نوست و
 پشیتیوانی هه نندیکی تریانن ، هه موویان هه رمان دهکهن به چاکه و
 رینگری دهکهن له خرابه و نوینژ دهکهن و زهکات دهدهن و گوئیپیه لی
 خوا و پیغه مبه ره که ی دهکهن ، نوانه خوا په حمیان پی دهکات ،
 به راستی خوا به دهسه لات و دلنایه .

۲ - سه باره ت به (پیکه وه دانیشتن و هاور پشیت و په یوه نندی
 نیوان کوپان و کچان) که له م نامیلکه یه دا ناماژهی بق نه کرلوه و
 بابه تیکی زور هه ستیار و پتویست و زیندرویشته به پشیتیوانی خوی
 گوره له زنجیره ی داهاتوودا ده یغه یه بهر لیکولینه وه و له زینر
 ناوینشانی (هاور پشیت و په یوه نندی نیوان کوپان و کچان) به
 چاپ ده کریت (إِنْ شَاءَ اللَّهُ) .

له کوتایی نه م پیشه کی به دا دووباره سوپاس و ستایشی خوی
 زانا و دانا ده که م و دلوای لیده که م که نه م هورله که م به پاکی
 لی قه بول بکات و بیکاته تیشوویه ک بق قه بر و قیامه تم ..

وهوگتیر : محمد عبد الرحمن لطیف

(کالار : ۲۴ / ۴ / ۱۴۲۹ ک - ۲۹ / ۵ / ۲۰۰۸)

(۰۷۷۰۱۹۸۸۶۲۲)

پیشہ کی نووسہر

الحمد لله رب العالمين ، وصلى الله وسلم على عبده ورسوله نبينا
محمد وعلى آله وصحبه أجمعين .
أما بعد :

مَن نووسرلوہ چہند لاپہرہ یہ کہ کُمر کردوونہ تہوہ لہ
فرمودہ کانی پیغہ مہر (ﷺ) ، وہ لہ ووتہی زانایان و دلفانیان
سہ بارہت بہ ہاندان بق ہلبرلرنی هاوِپَی و برادرہری صالح و
چاک ، وہ سہ بارہت بہ ووریا کردنہوہ و ناگادار کردنہوہ لہ
هاوِپَی و برادرہری خراب ، لہ گہل پورن کردنہوہی بہرہم و
شوینہواری مَن و تہویش .

ہیچ ہول و تیکوشانی منی تپدا نی یہ جگہ لہ ہلبرلرن و
بہند کرن و کوکردنہوہی نہ بیٹ لہ جینگاہ کدا ، بق نہوہی
بکہ ویتہ بہر چاوی برایانی خولیم لہ گہنجہ بہ ہیوا و
نومیدمہ نہ گان .

برا و خوشکی گہنج :

نه م ووته و حکمه تانه بکه به چرایه ک پووناکی لیوه
 وه ریگریت ، وه نه که یت هه لیزلردنی هاورنیکه ت به ند بیت به
 خوشه ویستی سروشسته وه یان به هوا و تاره زووه یان به
 (مزاج) وه ، چونکه چهنین مزوف هه یه خواریزی دهکات له
 خولده مهنیه ک که هه زی لیدهکات یان له تاره زوویه ک که دهوون
 و نه فسی بوی ده پوانیت نه مهش له ترسی شو نه نجامه ی که لیتی
 ده که ویته وه چ ئیستا بیت یان له داهاتوودا .

وه له بیرت نه چیت بیاپیره وه بقی برای محتاجت
 پارانه وه یه کی نهیینی که خوا سووده که ی بگه یه نیت به نه و به
 قوش .

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته .

عبد الله بن علي الجعیش

القصیم — برهنة — كلية الشريعة

الحمد لله رب العالمين ، والصلاة والسلام على مَنْ بعثه الله رحمةً
للعالمين ، وعلى آله وصحبه أجمعين .
وبعد :

خوای پاک و پایە بەرز مەبەستی خۆی لە دروست کردنی جنۆکە
و مۆژە دیاری کردووە ئەویش : پەرستنی خواپە بە تەنھا بە بێ
شەریک و هاورە لێ یاردان بۆی ، وەك فەرموویەتی : ﴿وَمَا خَلَقْتُ لِمَنْ
وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [سورة الذاریات] .

واتە : خوا جنۆکە و مۆژە دروست نەکردووە تەنھا بۆ یەک
مەبەست نەبێت ئەویش پەرستنی خواپە بە تاک و تەنھا و بێ شەریک
و هاورە لێ یاردان بۆی .

وہ فەرموویەتی : ﴿وَلَقَدْ بَشَّرْنَاكَ كُلَّ أُمِّيٍّ رَّسُولًا أَنْ تَعْبُدُوا
أَكْثَرَهُ وَاجِبِينَ الْإِلَٰهَ﴾ [سورة النحل] .

واتە : ئێمە بۆ ئەموو ئوممەت و قەوم و کۆمەڵە خەڵکێک
پێشەمبەرێکمان ناردووە بۆ ئەوەی : خوا بە تەنھا بپەرستن و دوور
بکەوێنەو لە طاغوت و ئەوانەیی کە جگە لە خوا دەپەرستێن .

وه‌ فه‌رمووێه‌تی : ﴿بَنَزَرَ الْأَيُّ بِدَوِ الْمَلِكِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَفِيرٌ ۝
الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيُبْلِغَكُمْ أَجَلَكُمْ أَحْسَنَ عَمَلًا وَهُوَ أَعَزُّ النَّفُورِ ۝﴾ [سورة
الملك].

واته‌ : گه‌ره‌یی و پایه‌ به‌رزێ بێ ئه‌و خۆایه‌ی که‌ موڵکی به‌
ده‌ست و توانای به‌ سه‌ر هه‌موو شتێکدا هه‌یه‌ ، ئه‌و خۆایه‌ی که‌ مرین
و ژیانی دروست کردوه‌ه بێ ئه‌وه‌ی تاقیتان بکاته‌وه‌ تا ده‌ریکه‌وێت
کامتان کردمه‌وتان چاکتره‌ ، وه‌ ئه‌و خۆایه‌ توانای به‌ سه‌ر هه‌موو
شتێکدا هه‌یه‌ و لێبورد هه‌ بێ تاوانباران .

وه‌ جگه‌ له‌مانه‌ش چه‌ندین ئایه‌تی تر هه‌ن که‌ به‌لگه‌ن له‌ سه‌ر
دیاری کردنی تامانج و مه‌به‌ست له‌ دروست کردنی خه‌اک که‌ ئه‌ویش
په‌رستنی خۆایه‌ به‌ تاک و ته‌نها و بێ شه‌ریک .

وه‌ دله‌ایه‌تی و هه‌یکمه‌تی خوا له‌ دروستکرله‌کانیدا و ده‌خولزێت
که‌ مرقۆ به‌ سه‌روێستی خۆی هه‌ز له‌ تێکه‌لاوی که‌سانی تر بکات و
له‌گه‌لێاندا دانیشت و کووبیته‌وه‌ .

وه‌ ئه‌م دانیشتن و هاوێنه‌تییه‌ شوێنه‌وار و پاشماوه‌ی په‌وێ و
ناشکرای هه‌یه‌ له‌ سه‌ر بۆچوون و رێپاز و په‌وشت و ناکاری مرقۆ ،
وه‌ هه‌کاریکی کاریگه‌ره‌ بێ دیاری کردنی پاشه‌ پۆژ و داماتووی مرقۆ
و به‌خته‌وه‌ری ئونیا و دوا پۆژی .

چونکه مرقه کاریگر ده بییت و چاو له هاومه جلیس و هاوپی دهکات له بۆچوون و بیرویاوه و په‌وشت و ناکار و کردموه کانیدا ، وه نهم چاو لیکنهش له ناخ و له مهر جهسته و بۆچوون و په‌وشت و کرده‌وه کانیدا په‌نگ ده‌داته وه .

وه شعر و عهقل و واقع و نه‌زمون (التحره) و بینینیش هه‌موو به‌لگه‌ن له مهر نهم پاستویه .

جا له به‌لگه‌کانی شعر : نه‌وه‌واله‌یه که خوی پاک و بین عیب بۆمان باس ده‌کات سه‌بارهت به‌په‌شیمان بوونه‌وه‌ی سه‌مکار و زالم له پۆزی قیامه‌تدا له مهر هاوپیته‌تی کردنی له‌گه‌ن که‌سانتیکی گومرا و لادهر له پنگای پاست که بوونه‌ته هۆکاری گومرا بوونی ، خوی پایه به‌رز ده‌فه‌رمویت : ﴿وَيَوْمَ يَعْزُّ الظَّالِمُ عَنْ يَدَيْهِ يَقُولُ يَلَيْتَنِي أَخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَيْلًا ۝﴾ يَهْوَىٰ لَيْتَنِي لَوْلَا أَخَذْتُ فَلَانَا خَلِيلًا ﴿١٥﴾ لَقَدْ أَخْلَانِي عَن

الَّذِي كُنْتُ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿١٦﴾﴾ [سرره الفران] .

واته : له پۆزی قیامه‌تدا سه‌مکار و زالم له په‌شیمانیدا قه‌پ ده‌کات به‌هه‌رموو ده‌ستیدا و ده‌لێت : خۆزگه‌ پنگا و پنیازی پیغه‌مبه‌رم ﴿١٦﴾ بگرتبایه‌ته به‌ر ، وه نه‌مان بق خۆم خۆزگایه‌ فلانه کسم نه‌کردایه به‌ هاوپی خۆم چونکه نه‌وه‌گومرای کردم و پنگای

یادکرینی خوای له بیر بردهمه دواى شهوى كه هات بۆ لام و بوو به هاورنیم ، وه شهیتان بردهوام موقوف له خشته دهبات و دهیفسکیئیت .

نیمامی (ابن جریر الطبری)^(۱) له تفسیری شه ئایه تدا فهرموویه تی :

(له بۆئی قیامه تدا ستمکار و هاورهش په یداکر له په شیمانیدا قهپ دهکات به ههروهو دهستی خۆیدا له سهه شو که متهرخه می پهی که کردوویه تی ده رحق به خوا ، و خۆی له ناو برهوه و فهرتاندوویه تی به کوفر کردن له پیناو گوێپایه لی کرنی هاورن و براده ره که یدا که پزگاری لی ده کرد له سهه پزگای راستی خوا ، وه ده لیت : خۆزگایه له دوتیادا پزگای پیغه مبه رم (ﷺ) بگرتایه ته بهر .. واته : پزگای پزگاری له سهزای خوا).

وه که خوای گه ورده ده فهرمویت : ﴿لَقَدْ أَمَرْتُ مَوْنِ الذِّكْرِ بِمَا إِذْ جَاءَنِي﴾ ههوالی په شیمانی شه که سه مان بۆ باس دهکات له سهه شهوی که پیشت له دوتیادا کردوویه تی له تاوان کردن ده رحق به خوا له پیناو گوێپایه لی کردنی هاورنکهی : واته : (گومزای کردم و لای بلم له پزگای نیمان و قورئان دواى شهوى كه هات بۆ لام و بوو به

^(۱) تفسیر الطبری : (۱۹ / ۷) .

هاورنم و پنگری لئی کردم له سه‌ر پنگای خوا^(۱).

هه‌روه‌ها خوای پاک و پایه‌به‌رز فه‌رموویه‌تی : ﴿الْأَخْلَاقُ يَوْمَئِذٍ
بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾ [سورة الزعفران].

واته : براده‌ران له پزئی قیامه‌تدا هه‌ندیکیان بوژمنی هه‌ندیکیان
ته‌نها که‌سانی له خوا ترس و خویاریزه‌ر له تالان نه‌بیئت .

^(۲) نیمامی (السوطی) له ته‌فسیره‌که‌یدا (۶ / ۲۵۰) له (ابن عباس) هوه (أنس) یکه
ده‌کعبه‌تیه‌وه و (سند) ده‌کعبی به (صحیح) دافلوه ، ته‌مش له پورنکرده‌وه‌ی هوی
دابه‌زینی شه‌م تابه‌تدا ، که به هوی (عقیبة بن أبي معیط) هوه دابه‌زیه‌وه له کلنیکدا
که موسولمان بوو شه‌جا هه‌لکه‌پایه‌وه وازی له نی‌سلام هینا له به‌ر خاتری
هاورنیه‌کی کافر و بی‌پاوه‌ری که لهو کاته‌دا له شام بوو ، شه‌جا که براده‌ره‌که‌ی
که‌پایه‌ره و ناماده بوو شه‌زه بوو له (عقیبة) ، جا شه‌ویش کوفری کرد و
هه‌لکه‌پایه‌وه له نی‌سلام له به‌ر خاتری شه‌هاورن کافر و مل هورده‌ی.

به‌لام له که‌ن ته‌مشدا له (علم الأصول) دا شه‌وه سه‌لمینراوه : (إن العبرة
بعموم اللفظ لا بخصوص السبب) واته : عیبه‌ت به‌ گشتیتن له‌فری تابه‌ته‌که‌به نه‌ه
به‌ تابه‌ته‌مه‌ندیتن هۆکاری دابه‌زینه‌که‌ی .

بۆیه نیمامی (ابن کثر) فه‌رموویه‌تی : (جا ج شه‌م تابه‌ته هوی دابه‌زینی
(عقیبة بن أبي معیط) بیئت یان غه‌یری شه‌وه به‌د به‌خت و خه‌سارمه‌ندان : شه‌وا
گشتیه‌به بۆ شه‌موو سه‌مه‌کار و زالمان) ته‌سوان کور : (۶ / ۱۱۶) .

جبا براده ران و هاوه لان له سهر غه پیری گوئی پرایه لی بق خوا
هه ندیکیان بوژمنی هه ندیکیان له پۆژی لیامه تدا ، وه سهرچاوه و
هۆکاری ئهم بوژمنایه تی په بریتی په لهوه ی که هه ندیکیان
یارمه تیده ری هه ندیکی تریان بووه له سهر ناحه قی ، و بانگه واز کاری
بووه بق لایه بوون و گوهرایی .

به لام براده ره له خوا ترسه کان نه وانه ی که خۆیان ده پارێژن له
تالان نهوا خۆشه ویستی هه ندیکیان بق هه ندیکی تریان له پۆژی لویدا
به هیز تره له خۆشه ویستی دونیا ، نه مهش له بهر نه وه به که
هه ندیکیان یارمه تیده ری هه ندیکی تریان بوون بق کاری خیر و چاکه ،
وه هانده ری به کتر بوون بق گوئی پرایه لی خوا و پیغه مبه ر (ﷺ) ، وه
به کتریان وویا و ناگادار ده کرده وه له خراپه و خراپه کاری .

پیغه مبه ر (ﷺ) هه رموویه تی : ((إِنَّمَا مَثَلُ الْحَالِسِ الْمَالِحِ وَالْحَالِسِ
السَّوِّءِ : كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَتَافِغِ الْكَبْرِ ، فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِذَا أَنْ يُحْذَرَكَ ،
وَإِذَا أَنْ يُتَبَاعَ مِنْهُ ، وَإِذَا أَنْ تُعَدَّ مِنْهُ رَيْحًا طَيِّبَةً ، وَتَافِغِ الْكَبْرِ إِذَا أَنْ
يُحْرِقَ تِبَانُكَ ، وَإِذَا أَنْ تُعَدَّ رَيْحًا خَبِيثَةً))^(۳).

واته : نموونه ی هاومه جلیسی چاک و هاومه جلیسی خراپ : وه کو

(۳) صحیح البخاری رقم : (۲۱۰۱) و (۵۵۳۴) و صحیح مسلم رقم : (۲۶۲۸) من
حدیث ابی موسی ، واللفظ المذكور للمسلم .

هه لگری بونی میسک (واته بون فروش) و فووکار به کوورده دا وایه ، جا هه لگری بونی میسک یان له و بونه ت پی ده به خشیت یان لسی ده کړیت یان بونی خوشی لسی ه لده مژیت ، به لام فووکار به کوورده دا یان جله کانت ده سوتینیت یان بونی پیسی لسی ه لده مژیت .

پیغه مبر (ﷺ) - له م فەر مووده یه دا - نه وه ی پرون کړیوه ته وه که هاومه جلیس و برادره کاریگری هیه له سر هاومه جلیس و برادره که ی به خرابه یان به چاکه ، به پیسی چاکیتی و گنده لیتی نهو که سه ، ده بینیت هاوړتی چاکي شوپهاندوه به هه لگری بونی میسک (واته بون فروش) چونکه نه گهر تو له گ لیدا دانیشیت و هاوړنپه تییت کرد نه وای بی گومان له وه وه یه کیک له م سنی شتت ده ست ده که ویت :

یان له و بونه ت پی ده به خشیت ، یان لسی ده کړیت ، یان به لایه نی که موه بونی خوشی لسی ه لده مژیت که کاریگری هیه به بقر سره دروون و لاشه و جله کانت ، هه روه ها هاومه جلیس و برادره ی چاک بی گومان سوودی لیده بینیت و سوو دمه ند ده بیت به دانیشتن له گ لیدا ، وه ک چون دواي که میکی تر باسی سوو ده کانی دانیشتن و هاوړنپه تی گردنی چاکه کاران و خیر خولزان ده کم .

هه روه ها پیغه مبر (ﷺ) هاومه جلیسی خرابی شوپهاندوه به فووکار به کوورده دا ، نه مه یان بلتسه ی ناگره که ی به رز و بللو

ده بیتوره و دیت به سهرتا و جله کانت ده سوتینیت ، یان به لایه تی
که موه بزنی پیمسی لږ ده بینیت که بهر لاشه و جله کت ده که ویت ،
هرومه ها هاوړنپه تی خراپ بین گومان زه رهرمه ند ده بیت به داندیشتن له
که لیدا ، وه ک چوڼ به ووردی باسه که ی دیت .

(النروي) په حمتی خواي لېبیت سه باره ت به م هروموده یه
هروموده تی : (فیه فضیلة مُحَالَسَةِ الصَّالِحِينَ وَأَهْلِ الْخَيْرِ وَالْمُرُوءَةِ
وَمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَالزُّورَعِ وَالْعِلْمِ وَالْأَدَبِ ، وَالتَّهْنِي عَنْ مُحَالَسَةِ أَهْلِ الشَّرِّ
وَأَهْلِ الْبَدَعِ وَمَنْ يَخْتَابِ الثَّلَثِ أَوْ يَكْثُرُ فُحْرُهُ وَيَبْطُلَتْهُ وَتَحَوَّ ذَلِكَ مِنْ
الْمَأْتِرَاعِ الْمَنْمُومَةِ)^(۱).

ولته : نه م هروموده یه نه وهی تنیدایه که : هاوړنپه تی کردن و
داندیشتن له که ل پیاوچا کان و خیرخولزان و که سانی خاوه ن که سایه تی
و پیاوه تی و په وشت پچوڅ و خوږاریز له وهی که ترسی قیامه تی له
سهره و خاوه ن زانست و به نه ده ب کارنکی چاک و هره مان پښ کرلوه ،
هرومه ها قه ده غه کرنی هاوړنپه تی کردن و داندیشتن تنیدایه له که ل
خراپ کاران و بیدعه چریه کان و نه وانه ی که غیبه تی خه لک ده که ن
یان نه وانه ی که تاوان نقد ده که ن و بین کارن و هاوشیوهی نه مانه له
جوړه زه مکرلوه کان .

^(۱) شرح صحیح مسلم : (۱۶ / ۱۷۸) .

و ه (ابن حجر)یش پەرحەمەتی خۆی لایبەت لەرموویەتی : (وَقَسَى
الْحَدِيثَ الْاَنْهَى عَنْ مُحَالَسَةِ مَنْ يُتَأَذَى بِمُحَالَسَتِهِ فِى الدِّينِ وَالْاَدْنَى ،
وَالْاَرْغَبِ فِى مُحَالَسَةِ مَنْ يَنْتَفِعُ بِمُحَالَسَتِهِ فِيْهِمَا) (٢).

واتە : ئەم لەرموودەیه قەدەغە کردنی هاوڕێیەتی کردن و
دانیشتنی تێداپە لەگەڵ ئەو کەسەى کە زەرەرەمەند و تووشى نازەر
دەبێت لە دانیشتن لەگەڵیدا لە بۆلەى دین و دنیاى ، و ه هاندانى
تێداپە بۆ هاوڕێیەتی کردن و دانیشتن لەگەڵ ئەو کەسەى کە
سوودمەند دەبێت لە دانیشتن لەگەڵیدا لە هەردوو بوارە کەدا .

و ه (السعدی)یش پەرحەمەتی خۆی لایبەت لەرموویەتی :

(پێغەمبەر (ﷺ) نوو نمونەى هێناوەتەوه و ئەوهى پوون
کردووەتەوه کەوا هاوڕێ و برادەرى چاک تۆ لە هەموو حالەتێکدا لە
گەلى لە دەسکەوت و خێردا دەبیت ، وەك هەلگەرى بۆنى مەسک کە
سوود دەبنیت لەو مەسکەى کە پێتەتى ، یان بە پێبەخشبەن یان بە
بەرلمبەر ، و ه کەمترینى ئەمانە ماوهى دانیشتنە لە گەڵیدا کە تۆ
دەرونت ئاسوودە دەبیت بە بۆنى مەسکەکە ، جا ئەو خێرەى کە
تووشى بەتە دەبیت لە هاوڕێ و برادەرى چاکەو بەهێزتر و چاکترە
لە مەسکى تۆر چاک ، چونکە یان ئەوەت فێردەکات کە سوودى

لېدە بېنىت بۇ دېن و نونيات ، يان ئامۇزگارى يەكت پېشكەش دەكەت ، يان وريا و ئاكادارت دەكاتەو لە مانەو لە سەرئەوئى زيان و زەرەرت پى دەگەيەنىت ، ھامورنى و برادەرى چاك ھانت دەدات بۇ گوپرايەلى خواى گەورە و چاكەكارى لەگەل باوك و دايك و گەياندىنى پەيوەندى خزمایەتى ، وە بەرچاوت پۇشن دەكاتەو و كەموكەرى يەكەنى خۇت پېشان دەھات ، وە بانگەوازت دەكات بۇ رەوشە پېرۆز و باشەكان بە گوشتار و كردار و حال و ئاكارى ، چونكە مەزۇق پامېنرلە لە سەر چاوليكردىنى ھامورنى و ئەو كەسەى كە لە گەلىدا دادەنىشىت ، تەبىئەت و دەروونەكان ھۆگرى يەكەرن ، ھەندىكەيان ئەوى تریان دەبات بەرەو خېرىان بەرەو نژەكەى ، وە كەمترین شەتەك سوودى لېبېنىت لە ھامورنى و برادەرى چاك . كە سوودىكە سووكايەنى پېناكرۆت . ئەوئە كە بە ھۆمەو خۇت دەگرىنەو لە خراپەكارى و تاوانەكان ، لە بەر ئاگابوون لە خاترى برادەرىنى ، وە لە بەر پېشېرېكى كرىن لە كارى خېر و چاكەدا ، وە بۇ خۇبەرز پاكەرن لە خراپە و خراپەكارى ، وە بۇ ئەوئى پارىزگەرىت لېبكات لە كاتى ئامادەبوونت و ناديارىتدا ، وە بۇ ئەوئى سوولمەند بېيت بە خۇشەويستى و نەوئى خېرى بۇت لە كاتى ژانندا و لە نەوئى مردنېشت ، وە بۇ ئەوئى بەرگەرىت لېبكات بە ھۆى پەيوەندى پى كرىن و خۇشەويستى پەو بۇت ، كە ئەمانە شەتەكەن خۇت ناتوانىت

راسته و خوق به رپه رچيان بده پته وه ، هه روه ها هاوړئ و براده رې چاك هه نديك جار ده تگه په نيت به كه سانيك و كارلنيك وه كه په يوه ندي كړنست پټيان وه سوودت پنده گه په نيت ...) تا كوتايي وونه كې په حمتي خواي پايه به رزي ليبيټ^(١) .

وه له م دپړانه ي كه نن هه نديك به ووردي باسي هاوړئ و براده ر و كاريگري به خراپه يان به چاكه ده كم ، باسي هه نديك لهو به ره مهانه ده كم كه ده ست دمه كوټ له هاوړئ و براده رې چاك وه ، وه باسي نه وه ده كم كه هاوړل و براده رې چاك چهند كاريگري خير و باسي هه به به سر مرقه وه له دونيا و دواړوژدا ، وه له پاش نه م شدا باسي فزل و گه وره يي خوښه ويستي له بهر خوا و كاريگري به كې ده كم ، نه جا باسي هه نديك له به ره مه كاني مه جليسيگيړان و دانيشتن له گهل كه ساني خراپه كار و گنده لكاراندا ده كم ، وه باسي نه وه ده كم كه مه جليسيگيړان و دانيشتن له گهل شم كه سانه دا چهند زيان و زهره رې ليده كه ويته وه و مرقه به ره و تياچوون ده بات ، نه جا كوتايي شم ليكلينه وه په نينم به باسي هه نديك له و وتانه ي كه له پيښينه وه گيړلو نه توه بومان سه باره ت به هاندان بډ مه لېژار دني هاوړل و براده رې چاك .

(١) بهجة قلوب الأبرار — الحديث الثامن والستون .

وه گومانی نِیْدَا نِیْیه کهوا خه لک له نِیْوان خَوِیاندَا جِیاوِلَن ،
 هه نِیْکِیان کَلیلی خَیْر و چاکه یه و پِیْتمایِیکاره بقی ، وه هه نِیْکِیان
 کَلیلی خراپه یه و ده یه نِیْیْتَه پِیْی ، وه ک پِیْقه مِبهَر (۳) فه رموویه تَنی
 : «إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِیْحَ لِلْخَیْرِ مَفَاتِیْحَ لِلشَّرِّ ، وَإِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِیْحَ لِلشَّرِّ
 مَفَاتِیْحَ لِلْخَیْرِ ، فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِیْحَ الْخَیْرِ عَلَى يَدَيْهِ ، وَوَيْلٌ لِمَنْ
 جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِیْحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ» (۴)

واته : به پِاسَتی له نِیْو خه لکدا کهسانِیک هه ن کَلیلی کردنه وه ی
 خَیْر و چاکه ن و داخه ری خراپه ن ، وه به پِاسَتی له نِیْو خه لکدا
 کهسانِیک هه ن کَلیلی کردنه وه ی خراپه ن و داخه ری خَیْر و چاکه ن ،
 جا خَوشبه ختی بۆ ئه و کهسه ی که خوا کَلیلی کردنه وه ی خَیْر و چاکه
 ده خاته سه ر ده ستی ، وه وه یل و تِیاچوون بۆ ئه و کهسه ی که خوا
 کَلیلی کردنه وه ی خراپه ده خاته سه ر ده ستی .

(۳) سنن ابن ماجه رقم: (۲۳۷) ، وَحَسَنَةُ الْأَیْبَانِی فِی صَحِیحِ سَنَنِ ابْنِ مَاجَه :
 . (۴۶/۱)

بهره مه کانی مه جلیسگیتران و دانیشتن و هاورنیه تی کردن لمكان چاکه کاراندا

نهو خیر و بهره مانه تی که له مه جلیسگیتران و دانیشتن له گه ل
که سانی خیرکار و هاورنیه تی کردنی برادره ری چاکه کار ده مست
ده که من نژدن ، ژماردن و کۆکردنه و بیان نارده حه ته ، وه شه وه به سه
بق من که له م جیگایه دا مه ندیکیان باس بکه م :

۱- له وانه : به راستی نهو که سه تی که داده نیشیت و هاورنیه تی
چاکه کاران ده کات بهره کت و خیر و فیه ری مه جلیسه که بیان
ده یگریته وه ، وه نهو خیره که دهستی شه وان ده که ویت نه ویش
ده گرتنه وه نه گهر چی کرده وه تی نهو که سه ش نه گاته ئاستی شه وان ،
به لکه ش بق نه مه نه م فه رموده یه یه :

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : «إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ
فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ ، فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَلَاَوْا
هَلُمُّوا إِلَيَّ حَاجَتُكُمْ ، قَالَ : فَيَحْفَرُونَ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ، قَالَ
: فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ — وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ — مَا يَقُولُ عِبَادِي ؟ قَالُوا : يَقُولُونَ
يُسَبِّحُونَكَ ، وَيُكَبِّرُونَكَ ، وَيَحْمَدُونَكَ ، وَيُحْمِلُونَكَ .

قَالَ : فَيَقُولُ : هَلْ رَأَوْنِي ؟ قَالَ : فَيَقُولُونَ : لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْكَ ، قَالَ
: فَيَقُولُ : وَكَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ
عِبَادَةً ، وَأَشَدَّ لَكَ تَمَجِيدًا ، وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا ، قَالَ : يَقُولُ : فَمَا

یَسْأَلُونِي ؟ قَالَ : يَسْأَلُونَكَ الْحَقَّ ، قَالَ : يَقُولُ : وَهَلْ رَأَوْهَا ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا ، قَالَ : يَقُولُ : فَكَيْفَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حَرَصًا ، وَأَشَدَّ لَهَا طَلَبًا ، وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً ، قَالَ : فَمِمَّ يَصْعَثُونَ ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : مِنَ الشَّارِ ، قَالَ : يَقُولُ : وَهَلْ رَأَوْهَا ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْهَا ، قَالَ : يَقُولُ : فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا ؟ قَالَ : يَقُولُونَ : لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فَرَارًا ، وَأَشَدَّ لَهَا مُحَافَظَةً ، قَالَ : فَيَقُولُ : فَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ ، قَالَ : يَقُولُ : مَلَكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ : فِيهِمْ فَلَانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ إِلَّا مَا جَاءَ لِحَاجَةٍ ، قَالَ : فَمِمَّ الْجُلُوسَاءُ لَا يَشْتَقِي بِهِمْ جَلِيسُهُمْ .

وبی لفظ : «فَإِشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ» ، قَالَ : فَيَقُولُ : وَلَوْ غَفَرْتُ لَهُمُ الْقَوْمَ لَا يَشْتَقِي بِهِمْ جَلِيسُهُمْ»^(۸) .

واته : خدای گهواره هندیکه فریشتی هیه به یتگاویانه کانددا دهسورتنه وه و به نوای مه جلیس و کزری زیکرخوینه کانددا ده گهرین ، جا نه گره لکانیکیان نوزیه وه که زیکر و یادی خوا ده کن بانگی به کتر ده کن :

ومن بل لای پیویسی به کتان - نه وهی که به تولیدا ده گهرین ، نه وانیش دهریان لیده گرن به باله کانیان تاوه کو ناسمانی تونیا ..

(۸) صحیح البخاری رقم : (۶۴۰۸) و صحیح مسلم رقم : (۲۶۸۹) .

په روهرنگاریان پرسپاریان لی دهکات - له کانتیکدا که نه و زاناره
لهوان به حالیان - نایا بهنده گانم چیان دهوت ؟
فریشته کانیش ده لئین : خولیه تویان پاک پاده گرت له کم و
کوپي و تویان به گوره داده نا و سوپاس و ستایشی تویان ده کرد و
تویان به رز پاده گرت ..

خوای گوره ده فرمویت : نایا منیان بینیه ؟
فریشته کانیش ده لئین : نه خیر سویند به خوا نه ی په روهرنگار
تویان نه بینیه ..

خوای گوره ده فرمویت : نایا چۆن ده بوو نه گهر منیان بینایه ؟
فریشته کانیش ده لئین : نه گهر تویان بینایه نه و زیاتر تویان
ده په رست و زیاتر تویان به رز پاده گرت و زیاتر تویان پاک پاده گرت له
کم و کوپي ..

خوای گوره ده فرمویت : نایا دلوی چیان ده کرد ؟
فریشته کانیش ده لئین : دلوی به هشت ده کهن ..
خوای گوره ده فرمویت : نایا به هشتیان بینیه ؟
فریشته کانیش ده لئین : نه خیر سویند به خوا نه ی په روهرنگار
به هشتیان نه بینیه ..

خوای گوره ده فرمویت : نایا چۆن ده بوو نه گهر به هشتیان
بینایه ؟

فریشته‌کانیش ده‌لئین : ئەگەر به‌هه‌شتیان بپینایه ئەوا زیاتر سور ده‌بوون له‌ سه‌ر به‌ده‌ست خستنی و زیاتر به‌ دوایدا ده‌گه‌ران و زیاتر هه‌زیان لێده‌کرد ..

خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت : ئایا په‌نایان له‌ چی ده‌گرت ؟

فریشته‌کانیش ده‌لئین : په‌نایان ده‌گرت له‌ ئاگری دۆزه‌خ ..

خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت : ئایا ئاگری دۆزه‌خیان بپینوه ؟

فریشته‌کانیش ده‌لئین : نه‌خێر سو‌یند به‌ خوا ئه‌ی په‌روم‌ر‌ب‌گ‌ر ئاگری دۆزه‌خیان نه‌بپینوه ..

خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت : ئایا چو‌ن ده‌بوو ئەگەر ئاگری

دۆزه‌خیان بپینایه ؟

فریشته‌کانیش ده‌لئین : ئەگەر ئاگری دۆزه‌خیان بپینایه ئەوا زیاتر

پایان لێده‌کرد و خۆیان لێ دوور ده‌خستوه و زیاتر لێی ده‌ترسان ..

خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت : ئێ‌وه ده‌گه‌م به‌ شایه‌ت له‌ سه‌ر

ئهو‌ی که من لێیان خوش بووم .

فریشته‌یه‌ک له‌ فریشته‌کان ده‌لێت : فلان‌ه‌ که‌سیان تێدایه‌ له‌و

که‌سانه‌ ئه‌یه‌ که‌وا زیکریان ده‌کرد به‌لکو بۆ کاریکی پێ‌ویست هاتبوو

خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت : ئه‌وانه‌ی مه‌جلیسی زیکر ده‌گێته‌ن

که‌سانێکن ئه‌و که‌سه‌ی له‌گه‌ل‌یاندا دا‌بن‌یش‌یت به‌ ده‌ به‌خت ناب‌یت .

وه له ریوایه تیکی تردا هاتووہ : فلانہ کەسیان تێدایه بەندە یەکی تاونبارە و هەلە ی زۆرە بەلام بە لایاندا تێپەر بوو و ئەویش لەگەڵیاندا دانیشقووہ .

خوا ی گەورە دەفەر مۆت : لەویش خۆشبووم ، ئەوانە خەڵکانێکن ئەرکە سە ی لەگەڵیاندا دابنیشیت بەد بەخت نابیت .

* (أبر الفضل السحوري) پەحمەتی خوا ی لێبێت فەر مویەتی :
(بەرستی هەرکە سێک ئەهلی خێر و چاکە کارانی خۆشبویت ئەوا لە بەرکەت و خێر و فەری ئەوانی بەر دەکەوێت ، سەگێک کەسانێکی خاوەن چاکە ی خۆشویست و هاورنیه تی کردن ، بە هێ ی ئەوہوہ خوا لە قورئاندا یاسی کردووہ) .

مەبەستی بەو سەگە سەگە کە ی هاو ئەلانی ئەشکەوتە کە بە
(أصحاب الکهف) کە لەم نایەتەدا یاس کردووہ : ﴿وَرَوَّاهُمْ بِنِيطِ
ذُرَّاعِهِ بِالْوَصِيدِ﴾ [سورة الکهف] .

واتە : سەگە کە یان هەردوو دەستی پێخستبوو لە پال دەرگای ئەشکەوتە کەدا .

* (القرطبي) پەحمەتی خوا ی لێبێت لە تەفسیرە کەیدا لە بوا ی مینانەو ی وتە کە ی (السحوري) دا فەر مویەتی : (دەلیم : ئەگەر هەندێک سەگ ئەم پلە بەرزە ی دەست کەوتبێت بە هێ ی هاورنیه تی

کړېن و ټيکه لاری کړېنی چاکه کاران و دؤست و ټولیاکانی خولووه ،
 تا ټو ناستی که خوا له کتېبه کېدا ټو هوالی باس کړدوه ، نایا
 گومانن چونه بهر نیماندلوه تنها خواپه رستانه ی که ټيکه لاری دؤست
 و ټولیاکانی خوا و چاکه کاران ده گن و خوشیان ده وین^(۹) .

* (الراغب الأصفهانی) په حقه تی خوی لیبتت فرمویه تی :
 (همندیک له دنايان وتویانه : هر که سیک له گه ل چاکه کاریکدا
 دلفشیت ټووا بهر ده کت و فهری ټوی بهر ده که ویت ، هاورمه جلیسی
 دؤستانی خوا بهر به خت نایبت ټه گهر چی سه گیکیش بیت وه له
 سه که کی هاوره لاتی ټه شکو ته که^(۱۰) .

۲ - وه له و بهر همانه : بهر پاستی مرقف راهاتووه له سر
 چاولیکړنی هاورمه جلیس و هاورپکې و کاریگر ده بیت به زانست و
 کړدوه و ناکار و په وشت و بهر نامه که یوه ، جا ټو که سې
 هاورمه جلیسی چاکه کاران بیت کاریگر ده بیت پېیانېوه ، وه ټوه
 جیگرېسوه لای زانایانی په وړه رده که و کارتیکړن له پښکای
 چلوایکړنه وه بهر یز ټوه له کارتیکړن به گرفتار و ناموزگاری
 کړنېوه ، له بهر ټوه پیغه مېهر (ﷺ) فرمویه تی : «الْمَرْءُ عَلَى دِينِ

(۹) الجامع لأحكام القرآن : (۱۰ / ۳۷۲) فی تفسر سورة الکهف .

(۱۰) الدررمة إلى مکارم الشريعة ص : (۱۹۲) .

خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مِنْ يُخَالِلٍ»^(١١).

واته : مرقف له سر دینی خوشه ویسته که یه تی ، جا با یه کیک له
نیوه بپوئیت بق شهوی بزائیت کی خوش دهویت ؟
پیغه مبر (کلا) شهوی پوون کرلووه توه کوا مرقف هاوشنوه و
هاویننه برادر و هاومه جلیسه که یه تی له گرته بهری ږنگای راست و
به رده وام بوون له سهری و کارچا کیتی و به هه مان شتوه ش له
نه بوونی نه مانده ، له بهر نعه به مه به سستی هاندان بق هه لبر لرنی
هاومه جلیس له رموویته تی : «جا با یه کیک له نیوه بپوئیت بق شهوی
بزائیت برادره ریتی کی دهکات» ، واته : با وورد بییته وه بق شهوی
بقی پوون بییته وه نایا کی برادره ریه تی ؟ وه بق شهوی برادر و
هاویننه که هه لبر تیریت که له دین و نه خلاق و په وشتی پزنی بیت .

قال الخطابي : (قوله : "المرء علی دین خلیله" معناه : لا
يُخَالِلُ إِلَّا مَنْ رَضِيَ دينه وأمانته ، فإنك إذا خالته قاذك إلى دينه
ومذهبه ، فلا تُغرِّرْ بدينك ، ولا تُخاطر بنفسك ، فتخالل من ليس مَرْضِيًّا
في دينه ومذهبه»^(١٢).

^(١١) رواه أبو داود : (١٦٨/٥) والترمذي : (٥٨٩/٤ — ح ٢٣٧٨) وأحمد : (٣٠٣/٢)
والبخاري في شرح السنة : (٧٠/١٣) وحسنه الترمذي والبخاري والألباني في الصحيح رقم :
(٩٢٧) ، وحسنه الملاي في كتاب النقد الصحيح رقم : (١١) وصححه إسناده السنوي في
رياض الصالحين رقم : (٣٧١) .
^(١٢) كتاب العزلة ص : (١١١) .

واته : همانای " مرقا" له سهر دینی براده‌ره‌که‌یه‌تی " نه‌ویه :
 براده‌ری‌تی که‌س مه‌که‌ ته‌نها که‌سیک نه‌بی‌ت که‌ پل‌زیت له‌ بیه‌ن و
 نه‌مانه‌تی ، چونکه‌ نه‌گه‌رتق براده‌ری‌تیت کرد نه‌وا ده‌تبات و
 پاتده‌کی‌شیت بق لای دین و بۆچوونه‌کی خۆی ، که‌واته‌ دینه‌که‌ت
 مه‌خه‌ره‌ حاله‌تیک‌وه‌ که‌ تیتیدا مه‌لبه‌له‌تیت ، و خۆت مه‌خه‌ره
 مه‌ترسی‌یه‌وه‌ به‌وه‌ی که‌ براده‌ری‌تی و هاورنیه‌تی که‌سیک بکه‌یت که‌ له
 بیه‌ن و بۆچوونیدا جیی لست‌پل‌زی‌یوون نه‌بی‌ت .

* وه (سفیان بن عینه) په‌حه‌مه‌تی خوائ لی‌بی‌ت له‌رموویه‌تی :
 (انظروا إلی فرعون معه هامان ! انظروا إلی الحجاج معه یزید بن
 أبی مسلم شر منه ! انظروا إلی سلیمان بن عبد الملک صحبه رجاء
 بن حیوة فقومه وسلده) (۱۳) .

واته : به‌وانن بق فیرعه‌ون هامانی له‌گه‌ل‌دایه ! به‌وانن بق هه‌ججاج
 یه‌زیدی کوپی موسلیمی له‌گه‌ل‌دایه که‌ له‌ خۆی خراب‌تره ! به‌وانن بق
 سوله‌یمانی کوپی عبد الملک ره‌جانی کوپی هه‌یوه‌ هاورنیه‌تی
 کربوه‌وه که‌ به‌وه‌ هۆی پیک کردنه‌وه‌ و پاستکردنه‌وه‌ی .

* وه (ابن مسعود رضی‌الله‌عنہ) له‌رموویه‌تی : (ما من شیء أدل علی شیء
 ولا الدخان علی النار من الصاحب علی الصاحب) (۱۴) .

(۱۳) کتاب المغزله من : (۱۴۱) .

(۱۴) کوب الدبا والدين للسارودي من : (۱۶۳) .

واته : هیچ شتێک نەبە بە لگە بێت له سەر شتێک و بۆوکەن بە لگە بێت له سەر بۆونی ناگر وەك هاوڕێ بۆ ناساندنی هاوڕێ .

* هەروەها (ابن مسعود رضی اللہ عنہ) فەرموویەتی : (اعتزوا بالناس بأعدائهم [آی أصلقاتهم] ، فإن الرجل يُخَادِنُ من يُعِيبُهُ غَوْرٌ) ^(۱۰) .

واته : خەڵك بپێتون بە برادەرەكانیان ، چونكە پیاو برادەرێتی كە سێك دەكات كەوا پێی سەرسام بێت .

* وه نیشامی (مالك) پەحمەتی خۆی لیبیت فەرموویەتی : (الناس أشكالٌ كأشكالِ الطير ، الحَمَامُ مع الحَمَامِ ، والغُرَابُ مع الغُرَابِ ، والبَطُّ مع البَطِّ ، والصَّغُوْرُ مع الصَّغُوْرِ ، وكلُّ إنسانٍ مع شكله) ^(۱۱) .

واته : خەڵك هەمەجۆرن وەك هەمەجۆرێتی بالتە ، كۆنتر لەگەل كۆنتر دایە ، و قەلەرەش لەگەل قەلەرەشدایە ، و سۆنە لەگەل سۆنە دایە ، و چۆلەكە لەگەل چۆلەكە دایە ، و هەموو مەرفئەكەیش لەگەل هاوڕێیەكەم خۆی دایە .

وه پێشەوا (ابن تیمیة)ش پەحمەتی خۆی لیبیت فەرموویەتی : (الناس كأسراب القطا مجبولون على تشبه بعضهم ببعض) ^(۱۲) .

واته : خەڵك وەكو پۆلە كۆپكۆر وان ڕاهێنراون لەسەر خۆشویبەاندنی هەندێكیان بە هەندێکی تریانەوه .

^(۱۰) كتاب الإسراء لابن أبي الدنيا ص : (۱۲۰) .

^(۱۱) مجموع الفتاوى : (۲۸ / ۱۵۰) .

^(۱۲) روضة العقلاء لابن حبان ص : (۱۰۹) .

* وه هه‌نمیک له دانایان وتویانه : (اعرف أخاك بأخيه قبلک) ^(۱۸).

واته : برادره‌که‌ت بناسه‌وه به برادره‌که‌ی له پیش تو .

واته به‌پاستی ئه‌و برادره‌ له سه‌ر بۆ‌چوون و پێ‌بازی
برادره‌که‌یه‌تی که هاورمه‌جلیسی بووه پیش ئه‌وه‌ی بیته
هاورمه‌جلیس له‌گه‌ل تۆدا .

* وه (ابن حبان) په‌حه‌متی خوای لیبیت فه‌رموویه‌تی : (مَنْ أَعْظَمُ
الدَّلَائِلُ عَلَى مَعْرِفَةِ مَا فِيهِ الْمَرْءُ مِنْ تَقَلُّبِهِ وَسُكُونِهِ هُوَ الْإِعْتِبَارُ بِمَنْ
يُحَادِثُهُ وَيُودِّهِ ، لِأَنَّ الْمَرْءَ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ، وَطَرُّ السَّمَاءِ عَلَى
أَشْكَالِهَا تَقَعُ) ^(۱۹).

واته : له گه‌وره‌ترین به‌لگه‌کان له سه‌ر ناسینه‌وه‌ی ئه‌وه‌ی که له
مروفتا هه‌یه له گۆڕانکاری و دامه‌زرویتنی بریتییه له پێ‌وه‌ری
هه‌له‌سه‌نگاندنی به‌و که‌سه‌ی که گفتوگۆی له‌گه‌لدا ده‌کات و
نۆستایه‌تی له‌ گه‌لدا هه‌یه ، چونکه مروفت له سه‌ر نیشی
برادره‌که‌یه‌تی ، وه پالنده‌کانی ئاسمان له سه‌ر شیوه‌ی خۆیان پێک
ده‌ین و ده‌ین .

* وه (عدي بن زيد) په‌حه‌متی خوای لیبیت فه‌رموویه‌تی :

^(۱۸) أدب الدنيا والدين ص : (۱۶۷) .

^(۱۹) روضة العقلاء ص : (۱-۸) .

(عن المرأة لا تسأل وسأل عن قرينہ)

فَكُلُّ قَرِينٍ بِالمُقَارَنِ يَتَنَدِي

إذا كنتَ في قومٍ فصاحبُ خيارهم

ولا تُصاحبُ الأَرذَى فَرَذَى مع الردی^(۲۰۰).

واته : پرسیار مه که دهریاره ی مرقف به لگو دهریاره ی هاورن و براده ره که ی پرسیار بکه .. چونکه هه موو براده ریک چاوله براده ره که ی دهکات ، نه گه رتق له نیتو خه لکانتیکدا بوویت نهوا هاورنیه تی چاکترینه که یان بکه .. وه هاورنیه تی خراپه که یان مه که چونکه له گه ل خراپه که یاندا ده که ویتته خواره وه .

* وه (المستصر بن بلال) په حمه تی خوا ی لیبیتت هه رموویه تی :
(یزین الفتی فی قومه وُشیئهُ)

وفي غمرهم : أخلائُهُ ومداخلُهُ

لكل امریہ شُكْلٌ من الناسِ مثْلُهُ

وَكُلُّ امریہ یهوی إلی مَنْ یُشاکِلُهُ^(۲۰۱).

واته : نه وه ی لاو پرازیقنیتت وه و له که دلری بکات له نیتو قهومه که ی و له نیتو جگه له وانیشدا بریتسی به له براده ره کانی و نهوانه ی که له گه لیاندا هه لسوکه وت دهکات ..

^(۲۰۰) أدب الدنيا والدين ص : (۱۶۷) . ^(۲۰۱) روضة العقلاء ص : (۱۰۹) .

هه مو مرقنیک هاوریهتی خوی هیه له نپو خه لکدا ، وه هه مو مرقنیک حه زی له مو که سه په که له خوی ده چیت .

* وه پیغه مبهه (ﷺ) فرمویه تی : «الْأَرْوَاحُ جُودٌ مُّحْتَلَةٌ ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اخْتَلَفَ ، وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ»^(۲۲).

واته : پوهکان هه ریه که سه نهو په وشته دوست کرلن که له ساری پاهینرون ، جا نه وانه یان په کتر ده ناسن و ناشنان به په کتر به که ده گرن ، وه نه وانه یان په کتر ناسن و نامون به په کتر جیلون ده بن .

قال الخطابي : (يقول ﷺ : إِنَّ الْأَجْسَادَ الَّتِي فِيهَا الْأَرْوَاحُ تَلْتَقِي فِي الدُّنْيَا ، فَتَاتَفُ وَتَخْتَلِفُ عَلَى حَسَبِ مَا جُعِلَتْ عَلَيْهِ مِنَ التَّشَاكُلِ أَوْ التَّنَافُرِ فِي بَدَنِ الْخَلْقَةِ ، وَلِلذَلِكَ تَرَى الْبِرَّ السَّخِيرَ يَحِبُّ شَكْلَهُ ، وَيَحْنُ إِلَى تَرْبِيهِ ، وَيَنْفِرُ عَنْ ضِدِّهِ ، وَكَذَلِكَ الرَّهْمِيُّ الْفَاجِرُ يَأْلَفُ شَكْلَهُ ، وَيَسْتَحْسِنُ فِعْلَهُ وَيَتَحَرَفُ عَنْ ضِدِّهِ»^(۲۳).

^(۲۲) أخرجه مسلم رقم : (۲۶۳۸) من حديث أبي هريرة ، وعنه البخاري عن علقمة رقم : (۳۳۳۶) .

^(۲۳) معالم السنن : (۷ / ۱۸۷) بهامش المنذري .

وه (ابن حجر) له كتيب (فتح الباري) ۱۵ : (۴۴۶ / ۶) له شرحی نهم فرموده دا فرمویه تی : «قَالَ الْخَطَّابِيُّ : يُحْتَمَلُ أَنْ يَكُونَ إِشَارَةً إِلَى مَعْنَى التَّشَاكُلِ فِي الْغَيْسِ وَالشَّرِّ وَالصَّالِحِ وَالْفَسَادِ ، وَأَنَّ الْغَيْسَ مِنَ النَّاسِ يَحْنُ إِلَى شَكْلِهِ وَالشَّرُّ يُظَاهِرُ ذَلِكَ يَجِلُّ إِلَى تَطَوُّرِهِ ، فَتَعَارَفَ الْأَرْوَاحُ تَفَعُّ بِحَسَبِ الطَّبَاعِ الَّتِي جُعِلَتْ عَلَيْهَا مِنْ غَيْرِ وَشَرِّ

وانه : پيغمبر (ﷺ) هاورمويي : به راستي نه و لاشانه ي که
 بوجيان تبديله له نوينا دا به يک دهگن ، نه دا په کده گرن و جياواز
 ده بن به پيي شوي که نياندا هه به له هوشيوه يي يان له
 نه سازيتي و له به کتر نوور که تنه وه له سهره تاي دروست بوونيانه وه
 ، له بهر شوه ده بينيت چا که کار و خير ويست هاورمويي خلقي
 خوشده وييت و شهيدا و تاه زړي هاورمويي خويي و نوور
 ده که ويته وه له بزه که ي ، به هه مان شيوه مروفي سوک و خرابه کار
 هوکري هاورمويي خلقي ده بيت و کرله کهاني به باش داده نييت و
 خلقي لاده دات له بزه که ي .

* وه (ابن الجوزي) په حتمتي خوي ليبيت هاورمويي :

(يُسْتَفَادُ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّ الْإِنْسَانَ إِذَا وَحَدَّ مِنْ نَفْسِهِ نَفْرَةً عَنْ ذِي
 فَضْلٍ وَصَلَاحٍ قَبِيحٍ أَنْ يَحْتَثَّ عَنِ الْمُقْتَضِي لِذَلِكَ لِيَسْتَقِيَ فِي إِزَالَتِهِ

، فَإِذَا اخْتَلَفَتْ تَنَافَرَتْ) .

راته : (الخطابي) هاورمويي : له وانه به نه مه ناماژه بيت بو و اتاي
 له به کچرون له خير و شر و چا کيتي و خرابيتيدا ، وه خه لکي چاک نارمزوي
 هاورمويي ده کات و خرابه کاريش به هه مان شيوه نارمزوي هاورمويي که ده کات ،
 که وانه ناشنا بوون و به کتر ناسينه وي دموونه کان روو دده دات به پيي شو خوري که
 له سري راهيتراوه له چاکه و خرابه دا ، جا نه گير پيکه وه گوهان نه و ناشنا ده بن به
 به کتر ، وه نه گير جياواز بن نه و به کتر ناسينه وه . - و هر کير -

واٽه : ٽيم فهرموده يه سوودي شهوي لسو مرده گيريت ڪهوا
 نه گهر مرقف خومورخستنوهي له خاوهن چاڪه و چاڪه کارلن له
 خويدا به ديگرد شهوا پٽويسته بگه پٽ به نواي هوڪاري نه مهدا بٻو
 شهوي ههول بدات بٻو نه هيشتنن نه نجا پزگاري بيٺت لهو سيفته
 زه مڪروه ، ههروهه به پيچهوانه شهوه .

۳ . وه لهو به رهه مانه : به راستي هاومه جليس و برادهري چاڪت
 عيب و ڪه موڪوپي به ڪان و لايه نه ڪاني لاوازيت دهخاته پيش چلوت ،
 ههروهه شوينه ڪاني نه خوشي له خوت و پهوشتيشدا پيشانت ده دلت
 ، نهو ڪاته توش به رهو چاره سهر و چاڪکردنهوي ڪه لٽن و
 ڪه موڪوپي به ڪان و نه هيشتنن عيبه ڪانت ده پوت ، له بهر نه مه ده بينين
 پيغه مبر (ﷺ) نيمانداري . له پوي شهوي ڪه براکهي چاو پڙشن
 ده ڪاتوه به ڪه لٽن و ڪه موڪوپي به ڪاني - شوبهاندوه به ٿاوينه ڪهوا
 مرقف ڪه موڪوپي به پواله تي به ڪاني ٿيندا به دي ده ڪات ، پيغه مبر
 (ﷺ) فهرموده تي : ((الْمُؤْمِنُ مِرْأَةُ الْمُؤْمِنِ)) ^(۲۴) .

^(۲۳) ديل الفالحين : (۲ / ۲۳۷) والفتح : (۶ / ۳۷۰) .

^(۲۴) رواه أبو داود رقم : (۴۹۱۸) من حديث أبي هريرة ، وحسنه العراقي في تخريج
 الإحياء : (۱۸۲ / ۲) وابن حجر في بلوغ السمرام باب الترغيب في مكارم الأخلاق
 والألباسي في الصحيحة رقم : (۹۲۶) وصحيح سنن أبي داود : (۲ / ۹۲۹) .

واته : ئیماندار ئاوێنەئە ئیماندارە .

کەواتە ئیماندار ئاوێنەئە بڕلکەبەتەئە ، لە ڕێگای ئەوەوە
کەموکۆپی یە هەلسوکەوتی و ناپەرچاویەکانی خۆی دەبینیت ، چونکە
بەپاستی بڕلکەئە شتانیکی دەمخاتە پێش چاوە کەوا ژۆر جارێک خۆی
نایبینیت و هەستی پێناکات ، وەک چۆن ئاوێنە کەموکۆپی یە
ڕووەتی یەکانی پێشان دەدات کەوا خۆی نایبینیت ئیلا لە ڕێگای
ئەوەوە نەبیت ، وە گۆڕینەوەئە کەموکۆپی یەکان لە نێوان
چاکەکاراندا ڕێڕەوێکی شوێنکەوتو و باو (مەشهور) بوو .

* (الحسن البصري) ڕەحمەتی خۆئە لێبیت فەرموویەتی :

(الْمُؤْمِنُ مَرَأَةٌ أَخِيهِ : إِنْ رَأَى فِيهِ مَا لَا يُعْبَهُ سَدَّهْ وَقَوْمَهُ وَحَاطَهُ
وَحَفَظَهُ فِي السُّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ)^(۲۶).

واته : ئیماندار ئاوێنەئە بڕلکەبەتەئە : ئەگەر شتێکی تێدا ببینی کە
پێت باش نەبیت ئەوا ڕامست و ڕێکی دەکاتەو و داڵدەبۆشیت و
دەپارێزیت لە پەنھانی و ئاشکراییدا .

٤ - هاومەجلیس و برادەرانت لە چاکەکاران دەتگەنن بە
کەسانیکی تر کەوا سووڕیان لێدەبینیت وەک چۆن سووڕت لەوان
بینیو ، چەنن کەس هەبە یەکێک لە چاکەکارانی ناسیو نەرە

^(۲۶) کتاب الإعران لابن أبي الدنيا ص : (۱۲۱) .

نهجا نهو نه دهی به سه نه چوه چه نهين پؤل له چاكه كارانی تری ناسیوه ته وه له پښكای نهو كه سه وه ، به مهش چاكه و خبیری زیاتری ده ست كه وتوه .

٥ - به پاستی تو له پوانگهی به راورد کرنی کردار و په وشته کانت له گهل نه وهی كهوا هاومه جلیس و براده ره چاكه كاره کانت له سه ری دمړن له م بولرانه دا كهوا زانیاریان لایه و ناگادرین لایه وه هل كانی خوت ده ناسیوه له هلسوكه وت و په وشته کانتدا ، نهجا نهو ه لانه پاست دهكېته وه .

٦ - به پاستی تو به هزی هاومه جلیس و براده ره چاكه كاره کانت وه خوت ده گریته وه له تاوان و سه ریچی به كان ، چونكه به پاستی نه گهل له گهلیدا دانیشتی نهوا نه مه داخلزیت لیده كات كهوا پښی مه جلیسه كهی بگریت و ولزیتمیت له تاوان له بهر به ناگابوون له حورمه تی و پښ گرتن له پله و پایه و پښكی لهو مه جلیسه دا ، كهواته نهو خوگرته وه و ولزیتمانه كاتی به ده بیت هوكاریك بق نوركوتنه وهی به رده وام لهو حرام و قه دهغه كرلوانه .

٧ - هاومه جلیس و براده ری چاكه كار پښماییت دهكات بق بولر كانی خیر و چاكه كهوا زانیی نهوانه سووت پس دهكېه نیت ، بق نمورنه پښماییت دهكات بق هندیك له هه رزه كان كهوا نو بین ناگا بویته لایمان یان كه مته رخم بوویته و ته مبه لیت كرموه له

جێبەجێ کردنیاندا ، وە پێنماییت دەکات بۆ تۆزێک لە سوننەتەکان
کەوا خێر و چاکەت پێیان زیاد دەکات ، وە ئاگاداری دەکات وە لە
شتانێکی حەرام و قەدەغە کەوا تۆ تێیکەوتویت ، وە هانت
دەدات بۆ چەندین پەرۆزە لە پەرۆزەکانی خێر و چاکە .

۸ - تۆ سەیری پلە بەرزێتی برادەری چاک دەکەیت لە زانست و
خواپەرستی و بانگەوازکردن و پەروشت و هەلسوکەوتیدا، وە دەبینیت
پیش تۆ کەوتوو لە تۆزینە، لایەنەکانی خێر و چاکەدا ، جا ئەمە
دەبیته مایە، بەرزەووەندی و سوود لێوەرگرتن بۆ تۆ لە دور پووە وە :
یەفکەم : ئەمانی ئەوەی کە لە تۆدا هەیە لە سەر سورمان بە خۆت
و کردە وەتەو (لەخۆبایی بوون) کاتێک دەبینیت کەسانێک هەن لە تۆ
چاک ترن ، وە لەخۆبایی بوون لەو شتانەیه کە پێتەمبەر (ﷺ) لێتی
ترساوێ بۆ ئوممەتەکە، و بە توند تر لە تاولن لە قەلەمی دلو، وە ک
فەرەموویەتی : ((لَوْ لَمْ تَكُونُوا تُذْهِبُونَ لَخَفْتُ عَلَيْكُمْ مَا هُوَ أَشَدُّ مِنْ
ذَلِكَ الْمُحِبُّ الْمُحِبُّ))^(٣٧).

واتە : ئەگەر ئێوە تاولن نەکەن ئەوا ترسی لە تاولن توند ترم لە

^(٣٧) أخرجه القاضي في مسند الشهاب : (٢ / ٣٢٠ - ح ١٤٤٧) والزرار في مسند
"كشف الأستار" (٤ / ٢٤٤ - ح ٣٦٢٣) ، وقال السننري في الترميز : (٤ / ٢٠)
والسهمي في مجمع الزوائد : (١٠ / ٢٦٩) : إسناده جيد ، وحسنه الألباني في
السلسلة الصحيحة رقم : (٦٥٨) .

سەرئان هەیه تووشتان بێت : لەخۆبایی بوونە لەخۆبایی بوون .

نووم : بەراستی ئێوە دەبێتە ھۆکاریک بۆ پێشبرکێ کردنت لە گەلێدا لەو سیفەت و کردەوانەدا ، بەمەش زیاتر سوور دەبیت لە سەر بەدەست خستنی زانست و ھەستان بە خولەرسی و چاک کردنی پەروشت و ھەلسووکەوت ، و جگە لەمانەش .

بۆیە لە بەر ئەمە (عثمان بن حکیم) پەحمەتی خۆی لێبیت ھەرمووێتی : (اصْحَبْ مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِي الدِّينِ وَدُونَكَ فِي الدُّنْيَا)^(۲۸).

واتە : ھاوڕێیەتی کەسێک بکە لە سەرھوێ تۆوە بێت لە بۆری دیندا و لە خوارھوێ تۆشدا بێت لە بۆری دنیادا .

۹ - دانیششتن لەگەڵ ھاوڕێیەتی و برادەری چاکەکاردا پاراستنی کلتی تێدایە کە بریتیە لە ژيان و بریتیە لە خەزینەی ھەموو کردەوێکان .

۱۰ - بەراستی ھاوڕێیەتی و برادەری چاکەکار دەتەرخێژێت لە کاتی ئامادە بوون و لە کاتی ئامادە نەبوونیشدا ، سەر و نەتێبەکانت ناھێڵێت و پەردە لە سەر ھەلنامائیت و ناویانگ و ھۆرمەت ناھێڵێت و بەرگری لێدەکات لەو جێگایانەدا کە پێویستە بە کەسێک بەرگری لێبکات .

(۲۸) الإحسان ص : (۱۲۵) .

۱۱ - به راستی مروف تنها به بینینی پیاوچاکان و چاکاکاران
 خوی بیره که ویتوه و یادی خوا ده کات ، وه واقع و شهرعیش
 به لگن له سهر شم راستیه ، پیغه مبر (ﷺ) فرمویه تی : «أولياءُ
 الله تعالى الذين إذا رؤوا ذُكرَ الله تعالى» (۲۹).

واته : دۆستان و ئهولیاکانی خوی پایه به رزبان نهوانن کهوا نه گهر
 ببینرین له لایهن خه لکوه ئهوا خوی پایه به رزبان بیره که ویتوه .
 وه له فرموده یه کی تردا پیغه مبر (ﷺ) فرمویه تی : «أَلَا
 أَنتُمْ بِخِيَارِكُمْ ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : خِيَارُكُمْ الَّذِينَ إِذَا
 رُؤُوا ذُكِرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ» (۳۰).

واته : ئایا هه رشتان نه ده می چاکترینتان کنیه ؟ و تیان : به لای
 نهی پیغه مبری خوا ؟ فرموی : چاکترینتان نهوانن کهوا نه گهر
 ببینان له لایهن خه لکوه ئهوا خوی پایه به رزبان بیره که ویتوه .

جا پیغه مبر (ﷺ) له م دوو فرموده یه دا ئه وهی سه لهماندوه
 کهوا دۆستانی خوا و چاکاکاران کاریگه ریان هه به له سهر نهوانی که

(۲۹) عزاه السیوطی فی الصحیح المصنوع للحکیم عن ابن عباس مرفوعاً ، ووحسنه
 الألبانی فی صحیح الصحیح رقم : (۲۵۵۷) .

(۳۰) أخرجه ابن ماجه فی سننه : (۲ / ۱۳۷۹ - ح ۴۱۱۹) من حديث أسماء بنت
 يزيد ، وحسن إسناده البوصري فی الزوائد : (۳ / ۲۷۳) ، وله شواهد منها عن عبد
 الرحمن بن غنم وعبادة بن الصامت وعبد الله بن عمر وابن عمرو وابن عباس وغيرهم .

ده‌یان‌بینن ، وه ئه‌وانه‌ی که ده‌یان‌بینن - ته‌نها به‌م بیننه - خوای گه‌وره‌یان بپرده‌که‌وتته‌وه .

وه له‌وانه‌یه هوی ئه‌وه بگه‌رتته‌وه بۆ ئه‌وه‌ی که تێیاندا به‌ دی ده‌گه‌رت له‌ په‌وشت و ئا‌کار و قورس و سه‌نگینیان و نور و په‌وناکی نیمان و چاکه‌تی ژیا‌نامه‌یان .

جا نه‌گه‌ر ئه‌مه ده‌ست که‌سیک بگه‌رت که ده‌یان‌بینیت ئایا ده‌بیت ئه‌وانه چون من که‌وا له‌گه‌ل‌اندا داده‌نیشتن و تێکه‌لیان ده‌کن .

* له‌ به‌ر ئه‌مه (موسی بن عقبه) په‌حمه‌تی خوای لی‌بیت فه‌رموویه‌تی : (إِنَّ كُنْتَ لَأَلْقَى الْأَخَ مِنْ إِخْوَانِي فَأَكُونُ بَلْقِيَهٗ عَاقِلًا أَيْلًا^(٣١)).

واته : من کاتێک که ده‌گه‌یشتم به‌ براده‌ریک له‌ براده‌ره‌کانم نه‌وا به‌ پێکه‌یشتنه‌که‌ی چه‌ند پل‌ژێک ژیر و عاقل و هوشیار ده‌بوومه‌وه .

* وه (سفیان) په‌حمه‌تی خوای لی‌بیت فه‌رموویه‌تی : (لَرُبَّمَا لَقِيتُ الْأَخَ مِنْ إِخْوَانِي فَأَقِمْ شَهْرًا عَاقِلًا بَلْقَاهُ^(٣٢)).

واته : به‌راستی من چه‌ندین جار که ده‌گه‌یشتم به‌ براده‌ریک له‌ براده‌ره‌کانم نه‌وا به‌ پێکه‌یشتنه‌که‌ی یه‌ک مانگ ژیر و عاقل و هوشیار ده‌بوومه‌وه .

(٣١) روضة الطلاء من : (٩٢) .

(٣٢) هــمـد الـسـمـع من : (٩٣) .

* وه (أبو سليمان) ره حمه تی خوی لیبتت فره موویه تی : (کت
انظر إلی أخ من إعراسی بالعراق فأعمل علی رؤیته شهراً^(۳۳)).

واته : من کانتیک ده موویه برادره ریک له برادره کانه له عیراقد
نوا به بیفینه که یه ک مانگ کرده و هم ده کرد .

۱۲ - به راستی هاومه جلیس و برادره ی چاکه کلری از قهوه و
دلفوشکارن بۆت له خوشیدا و کهره سته ی پشتگیریه ی له بخوشیدا
، نهوانه باعستری یارمه تیده رن بۆت بۆ که م کرده موویه خه م و
خه م کانت و چاره سهری کیشه و گرفته کانت به بئیر و عاقل و خیاوت
بۆشین ده بیته وه به بۆجور و بیرو و ویتمایه کلنیا ، به تیبت له
کانتیکدا که گرفته کانت لیبت کله بیه وه و ویتکا چارنیکانت لهر خه مگ
محبتیه وه و ویتکا موویه کلنی چارخه رماندووت به مکه نه و بۆت

جاریکیان (ابن مسعود رضی الله عنه) بۆشته ده وه بۆت لایم هاور نهفتی
و بۆت فره موویه : (أنتم کلاء نرسي)^(۳۴) . بۆته ده وه بۆت لایم

واته : نیه ره ویتکا وه ی غلام و چارنیکانت و خه م و بۆت
* وه (أکرم بن صفي) ره حمه تی خوی لیبتت فره موویه تی :
(لقاء الأحياء مسلاة لله)^(۳۵) .

هه به بۆت لایم هاور نهفتی کنه دیکمیت؟

(۳۳) السابق ص : (۹۲) .

(۳۴) روضة القلاء ص : (۹۲) .

(۳۵) الإخوان لاین أبي الدنيا ص : (۱۵۵) .

واته : که پشتن به خورشید و یستون پرده‌ن‌م‌ده‌وی خه‌م و په‌ژیره‌کانه .
 * وه (عمر بن الخطاب رضی الله عنه) هارم‌و‌و‌یه‌تی : (علیکم بالإخوان
 المصلح ، فمَن فی اکثافهم ، فإثمهم زین فی الرِّعَاء ، وعُدَّة فی البلاء) ^(۳۶) .
 واته : برادره‌ی راست و راستگو چگه‌ه‌ خوت ، و له لایاندا بژی ،
 چونکه به‌راستی نه‌وانه بازینه‌ره‌وه‌ن له خل‌شیدا و کاره‌سه‌تی
 پشتگیریش له ناخوشیدا .

* وه (علی بن أبی طالب رضی الله عنه) هارم‌و‌و‌یه‌تی : (علیکم بالإخوان
 فإثمهم عُدَّة فی الدنيا والآخرة) ^(۳۷) .

واته : په‌یوه‌ست بِن به برادرانی چاک‌کاره‌وه چونکه به‌راستی
 نه‌وانه پشتیوان و زه‌خیره‌ن له دنیا و دوازه‌زدا .

* وه پی‌او‌یک و‌تی به (داود الطائی) په‌حه‌مه‌تی خ‌و‌ای لی‌بی‌ت
 نام‌و‌ر‌گ‌او‌یم بکه ؟

نه‌و‌یش هارم‌و‌و‌ی : (اصحَبْ أَهْلَ التَّقْوَى ، فَإِثْمُ أَمْسِرَ أَهْلَ الدُّنْيَا
 عَلَیْكَ مَوْنَةٌ ، وَأَكْثَرُهُمْ لَكَ مَعُونَةٌ) ^(۳۸) .

^(۳۶) السابق ص : (۱۱۶) والمتحاین فی الله للمقننی ص : (۳۱) وروضة
 الغلاء ص : (۹۰) .

^(۳۷) إحياء علوم الدين : (۲ / ۱۶۰) .

^(۳۸) کتاب الإخوان ص : (۱۲۴) .

واته : هاورنښتې له خوا ترسان و خوپاريزه ران له توان بکه ،
چونکه نه‌وانه له هه موږ څه لکې نونیا که متر نه رکیان هه به به
سهرته وه ، وه له هه موږیان زیاتر هاورکاریت ده کون .

* وه (شیب بن شیه) په حمه تی خوی لیبیت فهرموږه تی :
(إخوان الصلوة غیر مکاسب الدنيا ، وهم زينة في الرخاء ، وعدة في
البلاء ، ومعونة على حسن المعاشرة)^(۳۹).

واته : برادره یی راست و راستگو باشتړینی ده ستکه و نه کانی
دونیایه ، نه‌وانه رازینه ره‌وه نه له خوشیدا و که ره‌سته ی پشنگیریشن
له ناخوشیدا ، و یاریده‌دهرن له سهره له سوکوت کرن به چاکه .

* وه هه نديک له دانایان فهرموږه تی : (اصطف من الإخوان ذا
الدين والحسب والرأي والأدب ، فإنه رداء لك عند حاجتك ، ومعدن
عند نابتك ، أنس عند وحشتك ، وزين عند عافيتك)^(۴۰).

واته : له و برادره‌وانه هه لمرتړه که‌وا خاوه ن دین و نلودلری و
بوجودونی راست و په وحشتی جوانه ، چونکه یارم‌تی دهره بؤت له
کاتی پیویستیتدا ، وه پال پشته له کاتی ته‌نگانه‌تدا ، وه دل‌نولوی
کاره له کاتی ته‌نهایتدا ، وه رازینه ره‌وه‌یه له کاتی خوشیتدا .

(۳۹) کتاب المستحارین فی الله ص : (۳۰) .

(۴۰) لوب الدنيا والدين ص : (۱۶۸) .

* وه (عبد العزيز الأبرش) په حمه تی خوای لیبیت فهرمووی تی :

استکثرن من الإخوان إلهم

خوړ لکانزهم من اللهب

کم من أخ لو ناهک ناهة

وحدته خيراً من أخي النسب^(۹۱)

واټه : با براده ری زقوت هه بیټ چونکه نه وانه بق شو که سانه ی

که له خویانیان ده گدن چاک تن له زقی ..

چه ندین برادر هه یه کانتیک گرفتیک لیته ریت ده بینیت چاک تره

بوت له برای باوکیټ .

* وه (مهدي بن سابق) په حمه تی خوای لیبیت فهرمووی تی :

تکثر من الإخوان ما استطعت فإنهم

عماد إذا استحدثتهم وظهور^(۹۲)

واټه : با براده ری زقوت هه بیټ تا له تولاندا هه په چونکه نه وانه

له کانتیکا که هاوریان تیده که یت پشت و په نان بوت .

۱۳ - بهرآستی برادر ریتی و هاورینه یت بق چاکه کاران مکارنکه

بق نه وای بچیت غور پیزی شو که سانه وه که و له پوئی قیامه ندا نه

^(۹۱) روضة العقلاء ص : (۹۳) .

^(۹۲) روضة العقلاء ص : (۹۴) .

ترسیان هه‌یه و نه خه‌م و په‌ژاره ، هه‌روه‌ها به‌رده‌وامی‌تی هاورنیه‌تی
و نه‌پچرانیت بۆ مسۆگه‌رده‌کات ، هه‌روه‌ک خوی‌ی گه‌وره‌هه‌رموویه‌تی
: ﴿الْأَخْلَافَ يَوْمَهُمْ يَنْشَهُرُ لِمَنْ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُؤْمِنُونَ﴾ (سوره‌ الزمر) [۱۳]
عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ عَزَزْتُمْ .

واته : له‌ پۆزی قیامه‌تدا براده‌ره‌کان هه‌ندیکیان ده‌بن به
بوورنیه‌تی هه‌ندیکی تریان ئیلا له‌ خوا ترسه‌کان و خۆپاریزه‌ره‌کانیان
له‌ تاوان نه‌ییت ، ئه‌ی به‌نده‌کانم ئیوه‌ ئه‌م‌پۆ نه‌ ترستان له‌ سه‌ره‌ و نه
خه‌م و په‌ژاره‌شتان هه‌یه .

۱۴ - تق سوومه‌ند ده‌ییت به‌ بوعا و پارانه‌وه‌ی براده‌ره‌ و هاورنیه‌تی
چاکه‌کانت که بۆت ده‌پاریتیه‌وه‌ له‌ ژانقتدا و له‌ بوای مردنیشندا ،
چونکه‌ به‌ راستی یه‌کنیک له‌ داب و عاده‌تی چاکه‌کاران ئه‌وه‌یه‌ که‌وا
هه‌ندیکیان بوعا بۆ هه‌ندیکی تریان ده‌که‌ن ، وه‌ بیغه‌مبه‌ر (س)
هه‌رموویه‌تی : ((دَعَاَ الْمَرْءُ الْمُسْلِمَ لِأَخِيهِ يَظْهَرُ الْقَيْبُ مُسْتَحَابَةً ، عِنْدَ
رَأْسِهِ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ كُلَّمَا دَعَا لِأَخِيهِ بِمَتْرٍ قَالَ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ : آمِينَ ،
وَلَكَ بِمِثْلٍ)) (۱۴)

واته : بوعا‌ی که‌سی‌کی موسلمان بۆ براکه‌ی له‌ په‌نه‌انی‌دا
بوعا‌یه‌کی وه‌رگه‌بروه‌ ، له‌ لای سه‌ری‌وه‌هه‌ فریشته‌یه‌ک راسپێدرلوه‌

(۱۳) صحیح مسلم : (۱ / ۲۰۹۴ - ح ۲۷۳۳) عن أم الدرداء .

ههوهی که ههر کاتیک، ئه و یوهای خیر بکات بقر برایه کی موسلمانن
ئه و ئه و هریشته راسپتره روه ده لیت : خویه یو عاکه کی گبرایک و به
هه مان شیهوهی ئه و باراکاریه یز خوشی جینه جییک .

* (عید الله بن الحسن) ره حمه تی خوی لیتیت به پیلوتکی
هه رموه : (استکر من الصديق — یعنی الصالح — ، فإن أيسر ما
تصيب أن يلقه موتك فيدعو لك) ^(۱۱۶)

وات : با براده ری چاکت زده هه بیت چونکه به راستی که مترین
ده مستکووت لیتیه ده مستکووت ئه وهیه که وا کاتیک هه والی مردنی
پنده گات دوعات یز ده کات .

وه له و باسه خقشانهی که ده گپرتیه وه زانا و هه رموه ده ناس
(الخطيب البغدادي) له کتییی (تاریخ بغداد) له یقفاسهی (الطوب
بن اسماعيل) ره حمه تی خوی لیتیت (به کیکه له قورسان خوینه به
ناویلنگه کان) ده گپرتیه وه : که وا ده فته ریککی هه بووه ناوی (۲۰۰)
سینه له هاورنیکانی تیدا نوسیمور هه مور شه ویگ یوهای یز
هه موویان ده کرد ، جا شه ویگ خه ری لیکهوت و بویان نه پارایه وه ،
بویه له خه ودا پی پی و ترا : ئه ی پاوکی هه مهنون ئه م شهو چرکات
دلنه گپرسا !

نویس می ستا چرا که کن داکتر ضامن و تفتیش و دهفته رگه ای هیتا
و دانه دانه بویای پمارینه تاره کو کرتاین پیمان هیتا^(۱۵)

۱۵ - به راستی به جلسی چاکه کاران شه پنهان کانی جنوکه و مروف
پنی ناوتین چونکه به جلسی کانیان قه لایه کی یاریزره له وه سوه سه
و زینلی شه پنهان کانی به پیچه وانه می به جلسی کانی خرابه کلران که
به راستی بنویسنی بچیکر چون و نیشته جیووشی شو شه پنهان فیه ،
هروه ما نه گر مروف نوره پیریز بیت شه له پنی شه لایه که
وه سوه سه و بله خورپنی که نیو و بیروکی له ریخه رچوو له ناوی
به ریت که شه پنهان ده پنهان نیو دلیوه ، له بهر شه پیقه مبر^(۱۶)
فرمودیه تی : ((علیک بالحماة فالما یاکل الذئب القاصیة))^(۱۷)

ولته : په یوه ست بن به کومه لی موسلمانان وه چونکه به راستی
گورک به یزک به خوات که نور کومیتته وه و دایر لیت له ران

^(۱۵) انظر : تاریخ بغداد : (۹ / ۳۶۱)

^(۱۶) ابن حبه امجد : (۵ / ۱۹۶) و (۶ / ۱۴۶) و ابن دود : (۱ / ۳۷ - ح ۵۴۷) و النبی :

(۲ / ۱۰۶) ، و حبه الألبانی : (صحيح سنن النسائي : (۱ / ۱۸۱)

* بۆلنگه یشتی له زاروهی (الحماة : کومه لی موسلمانان) و ناشنا چون به ولتا راست
و پرسته نه کی که له چمنین فرموده ی پیقه مبرنا^(۱۸) هاتوره شه پیریزسته شه
کتیبه بنویشتیه وه : (فهرستی کتوبه زانیان سه باره که به رفون کردنه وه شوکی
خرابیه تی و جاکارتی و پارچه پارچه گرتنی ...) لایحه : (۱۴۵ - ۱۴۶) له نویسن
فامده کرتنی و موکتر

گهواره ، هار وک چوئن له فهرمووده یه کی قودسیدا پیغه مبر (ک)

فهرموویه تی : خوای کار پر بهر هکته و گهواره فهرموویه تی :

((وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَالْمُتَجَالِسِينَ فِيَّ ، وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ ، وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ))^(٤٧).

وات : خۆشه ویستی خۆم جیگیر کردووه بۆ نه مانه :

لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ : نهوانه ی که له بهر من به کتریان خوش دهویت .

وَالْمُتَجَالِسِينَ لِيَّ : نهوانه ی که له بهر من له گه ل به کتردا

دادنه نیشن و مه جلیس ده گیتن .

وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ : نهوانه ی که له بهر من سهردانی به کتر ده کهن .

وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ : نهوانه ی که له بهر من شت به به کتر ده به خشن .

وه له هه زکی تودا هاتوو : ((قَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَخَابَرُونَ

مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَزَاوَرُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ

مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَبَاذَلُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَصَادَفُونَ

مِنْ أَجْلِي))^(٤٨).

^(٤٧) موطأ ملك : (٢ / ٩٥٣) وصحیح إسناده ابن عبد البر والنووي في رياض الصالحين رقم :

(٣٨٧) والمنذري في الترهيب والترهيب : (٣ / ٢٤٠) ، وقال الألباني : صحيح "صحيح

المجامع العموم" رقم : (٤٣٣١) وصحيح الترهيب والترهيب رقم : (٣٠١٨) و (٢٥٨١) .

^(٤٨) قال المنذري في الترهيب : (٤ / ٤٧) : رواه أحمد ورواته ثقات والطبراني في معجمه

واللفظ له والحاكم وقال : صحيح الإسناد ، وقال الذهبي في المستدرج السراج من :

واته : به دلتیایی خۆشهویستی خۆم پتیویست کردوه بۆ ئەوانەی که له پێناوی مندا په کتریان خۆشده ویت ، وه خۆشهویستی خۆم پتیویست کردوه بۆ ئەوانەی که له پێناوی مندا سەردانی په کتر دهکن ، وه خۆشهویستی خۆم پتیویست کردوه بۆ ئەوانەی که له پێناوی مندا شت به په کتر ده به خشن ، وه خۆشهویستی خۆم پتیویست کردوه بۆ ئەوانەی که له پێناوی مندا هاورنیهتی و برادرینتی په کتر دهکن .

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : (أَنْ رَجُلًا زَارَ أَخًا لَهُ فِي قَرْيَةٍ أُخْرَى ، فَأَرَادَ اللَّهُ لَهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكًا ، فَلَمَّا أَتَى عَلَيْهِ قَالَ : أَيْنَ تُرِيدُ ؟ قَالَ : أُرِيدُ أَخًا لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ ، قَالَ : هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرُبُّهَا ؟ قَالَ : لَا غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، قَالَ : فَلْيَأْنِي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحْبَبَكَ كَمَا أَحْبَبْتُهُ فِيهِ) ^(۱۹).

واته : پیاویتک سەردانی برادرێکی خۆی کرد له گوندێکدا ، جا خۆی گهوره فریشته په کی نارد بۆ سەر ڕێگاکی و کاتیگ هات بۆ لای پێنی ووت : بۆ کوێ ده چیت ؟

(۵۳۵) : رَوَاهُ أَحْمَدُ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ ، وَرَوَاهُ أَحْمَدُ أَيْضًا عَنْ عِبَادَةَ بْنِ الْعَصَاتِ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ السَّنَدِيُّ وَاللَّعْمَاطِيُّ فِي الْمَوْضِعَيْنِ الْمَشَارِ إِلَيْهِمَا .
^(۱۹) صحيح مسلم رقم : (۲۵۶۷) .

نەۋىش ووتى : بۆ لاي بىرا دەرىكم دەچم لەم گوندەدا .

فرىشتەكە ووتى : ئايا ھىچ مافىكى نىيائىت بە سەرىوھ ھەبە لىتى
وەرگىرتەوھ (يان ھىچ بەرزەمەنىيەكت ھەبە لە گەلیدا پىزى ھەلسىت) ؟

نەۋىش ووتى : نەخىر ، تەنھا ئەوھ نەبىت كە من لە بەر خەۋى
گەورە خۆشەيم دەۋىت .

فرىشتەكەش ووتى : جا من نىزدىرەلەى خەۋام بۆ لاي تۆ بۆ ئەوھى
پىت پلگەبەنم كە خەۋاش تۆى خۆش دەۋىت وەك چۆن تۆ ئەوت لە بەر
خەتەرى خوا خۆش دەۋىت .

۱۷ - بەرەستى كۆر و مەجلىسى پىداۋچاكان كۆر و مەجلىسى
زىكرى خەۋى گەورە ھە ، پىنقەمبەر (ﷺ) ھەرموۋىتى : ((لَا يَقْعُدُ قَوْمٌ
يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا حَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ ، وَغَشَّتْهُمُ الرَّحْمَةُ ، وَزَلَّتْ
عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ))^(۱۰۰).

واتە : ھىچ كۆمەلە كەسىك نىيە كۆيىنەوھ و دىنىش زىكرى
خەۋى گەورە بىكەن ئىلا فرىشتەكان دەۋرىان دەگىز و پەھمەتى
خەۋا دەيانگىرتەوھ و ئارامى دادەبەزىتە سەر سەرىان و خەۋى گەورە
باسيان دەكات لاي ئەوانەى كە لە لاي خۇيدان .

ھەروھە پىنقەمبەر (ﷺ) ھەرموۋىتى : ((مَنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا يَذْكُرُونَ

^(۱۰۰) صحيح مسلم رقم : (۲۷۰۰) .

اللَّهُ لَا يُرِيدُونَ بِذَلِكَ إِلَّا وَجْهَهُ إِلَّا نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ قَوْمُوا
مَغْفُورًا لَكُمْ قَدْ بَلَغْتَ سِئَالَكُمْ حَسَنَاتٍ»^(۵۱).

واٽه : هيچ ڪومه له ڪسيڪ نويه ڪو پينهوه و زيڪري خوا بڪهن و
مه به ستي شيان به وه هيچ نه بيت ٿيلا پادافتي خوا نه بيت ٿيلا بانگ
ڪريڪ له ناسمانهوه بانگيان دهڪات و ده لٽيت : ههستن خوا لٽيان
خوش بوره و تاوانه ڪانتاني يو ڪوپونه توه به چاڪه .

۱۸ - مرقه به سهردان ڪوڏي برادره ڪاني له بهر خوا دهروون
و برپهوي ههنگاهه ڪانيشي پاك دهڪاتوه و پله و پايه ي گهوره بق
خوي مسوگر دهڪات له به ههشتدا ، هه روه ڪوڏن پيغه مبه ر (ﷺ)
فه رمويه تي : «مَنْ عَادَ مَرِيضًا أَوْ زَارَ أَخًا لَهُ فِي اللَّهِ نَادَاهُ مُنَادٍ : أَنْ
مُتِبْتَ وَطَابَ مَمَشَاكَ وَتَبَوَّاتِ مِنَ الْحَنَّةِ مَنَزِلًا»^(۵۲).

ولته : هه ڪسيڪ سهرداني نه خوشيڪ يان سهرداني برادره ريڪي
بڪات له بهر خاتري خوا ، نهوا بانگ ڪريڪ بانگي دهڪات و ده لٽيت :
خوا پاڪت بڪاتوه و ريگاي خيرو چاڪه تيش بق پاك بڪاتوه و
جيگايه ڪتيطي بق ناماده بڪات له به ههشتدا .

وَعَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ : «مَا مِنْ عَبْدٍ أَتَى أَخَاهُ يَزُورُهُ فِي اللَّهِ

^(۵۱) رواه أحمد : (۱۴۲/۳) وقال الألباني : هذا إسناد حسن إن شاء الله "الصححة" رقم :
(۲۲۱۰) ، وذكره في صحيح الجامع بنحوه وصحته : (۹۸۱/۲) .

^(۵۲) صحيح سنن الترمذي رقم : (۲۰۰۸) وصحيح الترمذي والترتيب رقم : (۲۰۷۸) .

إِلَّا نَادَاهُ مَلَكٌ مِنَ السَّمَاءِ : أَنْ طِبْتَ وَطَلَبْتَ لَكَ الْحَنَّةَ ، وَإِلَّا قَالَ اللَّهُ فِي مَلَكُوتِ عَرْشِهِ : عَبْدِي زَارَ فِيَّ ، وَعَلَيَّ قِرَاهُ ، فَلَمْ أَرْضَ لَهُ بِشَوَابِ دُونَ الْحَنَّةِ^(٥٣).

ولت : هیچ به ندهم که نیمی به مردانی برایشی بکات له بهر خوا نیلا بانگ که ریک بانگی دمکات له ناسمانه وه و ده لیت : نهوا پاک بویت وه و به هشتیشت بق خوشکرا ، وه نیلا خوی گوره له مولکی عرشیدا دهرمویت : عه بده کم له پیتاوی مندا سهردانی برایشی کرد و میواند لریه کی له سهر من ، وه به هیچ پاداشتیگ لری نابیئت بوی جگه له به هشت نه ییت .

وَعَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِرَجَالِكُمْ فِي الْحَنَّةِ ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : النَّبِيُّ فِي الْحَنَّةِ ، وَالصَّدِيقُ فِي الْحَنَّةِ ، وَالرَّجُلُ يَزُورُ أَخَاهُ فِي نَاحِيَةِ الْمِصْرِ فِي الْحَنَّةِ لَا يَزُورُهُ إِلَّا لِلَّهِ فِي الْحَنَّةِ^(٥٤)».

^(٥٣) كشف الأستار عن زوائد البزار — كتاب البر والصلة — باب الزهيرة : (٢/ ٣٨٨ — ح ١٩١٨) ، ومسند أبي يعلى : (٧ / ١٦٦ — ح ٤١٤٠) ، قال السننري في الترمذ : (٣ / ٢٣٩) والعمباطي في السنن الرابع ص : (٥٣٤) : "رواه البزار وأبو يعلى بإسناد جيد" وقال المهيني في مجمع الزوائد : (٨ / ١٧٣) : "رواه البزار وأبو يعلى ورجل أبي يعلى رجال الصحيح أبو ميمون بن عجلان وهو ثقة" ، وقال الألباني في صحيح الترمذ والترمذ : (٢٥٧٩) : "حسن صحيح" .

واته : نايا هه‌واقان نه‌ده‌من به پياوالتان له به‌هشتدا ؟ وتيان : به‌لئ ئه‌ي پيټه‌مبه‌ري خوا ، هه‌رموي : پيټه‌مبه‌ر له به‌هشتدايه ، راستگر له به‌هشتدايه ، وه پياوژك سه‌رداني براهه‌كي بكات له په‌ري شاره‌وه سه‌رداني نه‌كات ئيللا له به‌ر خوا نه‌بيت له به‌هشتدايه .

۱۹ - به‌گفتي هاومه‌جليس و براده‌ري چاك و صالح سوودي بوژ مه‌به له هه‌موو پوهيه‌كي دين و دوتياوه ، هه‌ر وه‌ك پيټه‌مبه‌ر (ﷺ) هه‌رمويه‌تي : «الْمُؤْمِنُ إِنَّمَا شَيْئُهُ نَفْعٌ ، وَإِنَّمَا شَأْرُهُ نَفْعٌ ، وَإِنَّمَا شَأْرُهُ نَفْعٌ ، وَكُلُّ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِهِ مَتَفَعٌ»^(۱۹).

واته : نيماندان نه‌گه‌ر له گه‌لیدا پيټيگه‌يت سوودت پي‌ده‌گه‌يه‌نيت ، وه نه‌گه‌ر پرس و پای پيټيگه‌يت سوودت پي‌ده‌گه‌يه‌نيت ، وه نه‌گه‌ر شه‌ريكي بگه‌يت سوودت پي‌ده‌گه‌يه‌نيت ، وه هه‌موو شتت له كاره‌كانيدا سوودي تيدايه .

^(۱۹) السمعم الصغر للطواني : (۱ / ۴۶) ، قال الدماطي في المستدر الرابع ص : (۳۴۵) : «إسناده جيد إن شاء الله» ، وأخرجه الطواني أيضاً بلفظ مقارب من حديث كعب بن عجرة في السمعم الكبير : (۱۹ / ۱۴۰ - ح ۳۰۷) وحسن الألباني في صحيح الجامع رقم : (۷۶۰۴) .

^(۲۰) رواه أبو نعيم في الحلية : (۸ / ۱۲۹) وقال : ثابت صحيح عن النبي (ﷺ) من حديث ابن عمر . [قلت : ضعفه الإمام الألباني في ضعف الجامع الصغر رقم : (۵۹۰۵) وسلسلة الأحاديث الضعيفة رقم : (۴۶۷۰)] .

و ه بێتفەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : «مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ الشَّجَرَةِ ، مَا أَخَذَتْ مِنْهَا مِنْ شَيْءٍ نَفَعَكَ»^(٢٦).

واتە : نموونەی ئێمەندار وەک دەر خورمایە هەر شتێکی لێبەیت سووت پێ دەگەیهێت .

٢٠ - وە لە بەرەمەکانی هاوڕێیەتی و برادەری چاک ئەرەبە دەبێتە هۆی خۆشەویستیان لە پێناوی خوادا ، جا هەر وەکو چۆن خۆشەویستی هاوڕێیەتی و هاوڕێیەتی بەرەم دینیت هەروەها هاوڕێیەتی و هاوڕێیەتی خۆشەویستی بەرەم دینیت .

و خۆشەویستی لە پێناوی خوا چەندین بەرەم و شوێنەوار و کاریگەری گەورە هەیە لە سەر دەروونەکان ، وە خۆی گەورە پاداشتی زۆر گەورە داناوە بۆی ، جا لە بەر زۆری ئەو خێر و چاکە و بەرەم و شوێنەوارانە بە جیا باسیان دەکەم :

^(٢٧) رواه الطبراني في المعجم الكبير : (١٢ / ٤١١) من حديث ابن عمر وصححه الألباني في صحيح الجامع رقم : (٥٨٤٨) .
وأصل الحديث في الصحيحين بلفظ : «إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَمُوتُ وَرَقُهَا ، وَإِلَيْهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ ، فَعَثْوِي مَا هِيَ ؟ ... ثُمَّ قَالَ : هِيَ التَّائِلَةُ» صحيح البخاري رقم : (٦١) وصحيح مسلم رقم : (٢٨١١) .

واتە : دەرێک هەیە لەناو دەرەکاندا کلاکەیی ناوەرێت و بەرەستی وەکو موسلمان وایە ، پێم بایێ : کام دەرەیه ؟ ... ئەجا فەرەووی : دەر خورمایە .

بەرھەم و چاكەكانى خۇشەويستى لە پىناوى خوا

۱ / خۇشەويستى لە پىناوى خوا ھۆكۈرگە بۇ ئەۋەى خوا

خۇشتى بویت .

پىش كەمىك ئەۋ ھەرموودەيەمان باس كىرد كە پىئەمبەر

(ﷺ) ھەرمووى : خىۋى گەۋرە ھەرموويەتى : ((وَجِئْتُ مَحْشِي
لِلْمُتَحَايِنِ فِيٍّ ، وَالْمُتَحَالِسِينَ فِيٍّ ...)).

ۋاتە : خۇشەويستى خۇم جىگىر كىردوۋە بۇ ئەمانە :

(لِلْمُتَحَايِنِ فِيٍّ) : ئەۋانەى كە لە بەر مەن يەكتىران خۇش دەۋىت ،

(وَالْمُتَحَالِسِينَ فِيٍّ) : ئەۋانەى كە لە بەر مەن لەگەل يەكتىردا دادەنىشتەن و

مەجلىس دەگىنەن ...

ۋە ۋەتەى فەرىشتەكە بەۋ پىۋاۋەى كە سەردانى بىرادەرەكەى كىرد لە

بەر خوا : ((إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحْبَبَكَ كَمَا أَحَبَّتْهُ فِيٍّ))^(۵۷).

ۋاتە : مەن نىزىرلوى خىۋام بۇ لاي تۇ بۇ ئەۋەى پىت پابىگەيەنم كە

خىۋاش تۇى خۇش دەۋىت ۋەك چۇن تۇ ئەۋەى لە بەر خانىرى خوا

خۇش دەۋىت .

وَعَنْ أَبِي الثَّرْدَاءِ (رضي الله عنه) يَقَعُهُ (رضي الله عنه) قَالَ : «مِمَّا مِنْ رَجُلَيْنِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ يَظْهَرُ الْقَبِيلُ إِلَّا كَانَ أَحَبَّهُمَا إِلَى اللَّهِ أَشَدَّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ»^(۵۸).

واته : هيچ دوو پياوڻڪ نڀه له په نهانيدا . يه ڪٿريان خوش بوڻت له بهر خوا ٿيلا خوشهويست ترينيان لاي خوا ٿوه يانه كه هاورنيمتي زياتر خوش دهوڻت .

ب / خوي پاڪ و بينڪه موڪري و گهوره ٿوهانهي كه يه ڪٿريان خوش دهوڻت له بهر خوا ده يادخاته ڏير سڀهري عهرشي خويوه له پڙنڪا كه هيچ سڀهريڪ نڀه ته نه سڀهري عهرشي خوا نه بڻت .
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : «سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ» ... فَذَكَرَ مِنْهُمْ : «وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ»^(۵۹).

واته : يه ڪيڪ لهو حوت كه سانهي كه خوا له پڙي ٿوليدا ده يادخاته ڏير سڀهري عهرشي خويوه كه هيچ سڀهريڪ نڀه ته نه سڀهري عهرشي خوا نه بڻت ... دوو پياوڻ كه له بهر خاتري خوا

^(۵۸) رواء الطواني في المعجم الأوسط كما في مجمع الزوائد : (۱۰ / ۲۷۶) ، وقال السنلري في الترغيب : رواء الطواني بإسناد جيد قوي ، وصححه الألباسي في صحيح الترغيب والترهيب : (۳۰۱۶) .

* واته : خوشهويستيه كه ته نه سهرزاري و پووالهتي نڀه .

^(۵۹) صحيح البخاري رقم : (۱۶۰) وصحيح مسلم رقم : (۱۰۳۱) .

به کتريان خوش دمويت و له بهر شه و شه کز دهينه و له بهر شه

جيا دمينه و له بهر شه و شه کز دهينه و له بهر شه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): (إِنَّ اللَّهَ يَقْبُولُ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: لَنْ الْمُتَحَلِّينَ سَخَاهِي: أَلْيَوْمَ أَظْلَهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا

ظِلِّي) (۱)

وَقَدْ ذُكِرَ فِي كِتَابِ رِجَالِهِ رِجَالُ قِيَامِهِ شِدَادُهُ بِهَرْمُوَيْتٍ: كَوَانِ

شَدِيدِ الْمَوْتِ كِهْ لِهْ بِهَر كِهْ وَدِهْ مِنْ مِهْ كِتْرِيَانِ خُوشِدِهْ وَدِهْ بَسْتِ؟ نَهْ بِهَر

دِهْ يَانْ خُوشِدِهْ شَدِيدِ سِتِيرِي عَرَشِمِهْ لِهْ وَدِهْ كِتْرِيَانِ كِهْ هَجْ سِتِيرِي كِهْ نِهْ

تَهْ نِهْ سِتِيرِي عَرَشِي مِنْ نَهْ بَسْتِ

ج / خُوشِدِهْ بَسْتِ لِهْ بِهَر خُوشِدِهْ لِهْ بِهَر خُوشِدِهْ نِهْ بَسْتِ

بِهْ كِهْ لِهْ سَهْر تَهْ وَدِهْ نِهْ بَسْتِ نِهْ بَسْتِ

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ (رضي الله عنه) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) أَنَّهُ قَالَ: (مَنْ أَحَبَّ لِنَفْسِهِ

وَأَخَصَّ لِنَفْسِهِ وَأَعْطَى لِنَفْسِهِ وَتَمَعَ لِنَفْسِهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ) (۲)

هَاتِر زِهْ كِهْ سِتِيرِي خُوشِدِهْ وَدِهْ بَسْتِ (بِقْ كِهْ سِتِيرِي يَانْ شَتِيرِي) لِهْ بِهَر

خُوشِدِهْ وَدِهْ بِقْ لِيَبُونِي (بِقْ كِهْ سِتِيرِي يَانْ شَتِيرِي) لِهْ بِهَر خُوشِدِهْ وَدِهْ

خُوشِدِهْ وَدِهْ بِقْ لِيَبُونِي

صحيح مسلم رقم: (۴ / ۱۹۸۸) رقم: (۲۵۶۳)

سنن أبي داود: (۵ / ۶۰) ج ۱ (۴۶۸) وصحيحه الألباني في صحيح الجامع

رقم: (۵۹۶۵)

شبت به خشین و شبت گزفته و دیشی له بهر خوا بیت نما به راستی نمو
کسه شیمانی کامل و نه لوه .

د / به راستی خوشه و یستی له بهر خوا هو کاریکه بق چیتزگردنی
تام و شیرینی شیمان .

عَنْ أَنَسٍ (رضی اللہ عنہ) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : «ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ
حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ : أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا ، وَأَنْ
يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَغُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْسِرُهُ أَنْ
يُقَذَّفَ فِي النَّارِ» (۱۶)

ولته : سنی خه سله ت و کردار مه به له هار که سیکدا هه بیت نمو
تام و چیتزی شیرینی شیمانی کردوه :

- ده بیت خوا و پیغه مبه ره که ی (ﷺ) له لا خوشه و یست تر بیت له
هه مو که سیک جگه له وان .

- وه ده بیت نه که س ی که خوشی ده بیت خوشی نه ویت نه نها
له بهر خوا نه بیت .

- وه ده بیت پی ی ناخوش بیت بگه ریته وه ناو کوفر و بی بلوه پی
وه که چون پی ی ناخوشه فیه بدریته ناو ناگره وه .

هه ره ها پیغه مبه ره (ﷺ) هه ره مو به ی : «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَجِدَ طَعْمَ

(۱۶) صحیح البخاری رقم : (۱۶) و صحیح مسلم رقم : (۴۳) .

لَمَّا كُنَّا كَذَا فَتَشَبَّهْتُ وَهُوَ زَيْدٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
 الْإِسْمَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا يَحِلُّ إِلَّا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

وَلَمْ : هَر كَسِيك پَتِي خُوشه تَامَرِي چَتِي نِيمَانِ بَكَات نِهَوَا
 مَرَوِي خُوشِ مَرَوِي نِهَوَا بِه رَخَوِي كِهَر دِه مَرَوِي

ه / به راستی مَرَوِي به خُوشو بستنی چاکه کارایِ به بهر چاکتیه و
 دَلَمَزو لَوْتَبَانِ اَنَه سِهَو خُوشو پَه رِستنی و سِنَداری پِشپَانِ دِه بَكَات و
 دِه شَكِیَه تَه پِلَوِي تَه وَانِ اَنَه کِهَر چَتِي بِه کِرْد مَوَدِی نَه کِه پِشپِستیه
 تَاسْتِ نَکَوَانِ

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضي الله عنه) قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم)
 فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَحْبَبْتُ قَوْمًا وَلَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ ؟
 فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) : « (الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ) »
 وَاتَّخَذَ يَلِيقُكَ مِمَّا جَاءَ مِنْ لَدُنْ بَيْتِهِمْ مِثْلَ (صلى الله عليه وسلم) وَوَيْسَى : نَهِي
 بَيْتَهُ مِثْلَ خُوشِ دِه مَرَوِي سِهَو دِه بِه مِثْلِ كِه مِثْلِ
 خَه لَكَا تَكْسِ خُوشِ دِه مَرَوِي وَنَهِي كِه بَيْتَهُ تَه پِلَوِي تَه وَانِ ؟

بَيْتَهُ مِثْلَ خُوشِ (صلى الله عليه وسلم) فَمَرَوِي : مَرَوِي لَه کِه لَوْنِو کِه سِه دِه

مسند أحمد : (٢ / ٢٨٩)، وكتب الأستار عن زوائد البزار : (١ / ٥٠ - ح
 ٦٣)، وكتب السهيمي في مجمع الزوائد : (١ / ٩٠) : رواه أحمد والبزار ورجله
 ثقات، ورواه الحاكم : (٤ / ١٦٨) وقال : صحيح الإسناد ولم يخرجاه وأقره
 الذهبي، وحث الألباني في صحيح الجامع : (٥٩٥٨) .

(١١) صحيح البخاري رقم : (١٦٩) و صحيح مسلم رقم : (٦٦٤) و مسند أحمد رقم : (١٦٩)

که خُوشی ده ویت .

وَعَنْ أَنَسٍ (رضی اللہ عنہ) أَنَّ رَجُلًا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ ؟

قَالَ : «مَا أَعْلَمْتُ لَهَا» ؟

قَالَ : مَا أَعْلَمْتُ لَهَا . مِنْ كَثِيرِ صَلَاةٍ وَلَا صَوْمٍ وَلَا صَدَقَةٍ ، وَلَكِنِّي أَحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .

قَالَ : «أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ» .

قَالَ أَنَسٌ : فَمَا فَرَحْنَا بِشَيْءٍ فَرَحْنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ (ﷺ) : «أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ» ، قَالَ أَنَسٌ : فَأَنَا أَحِبُّ النَّبِيَّ (ﷺ) وَأَهْلَ بَيْتِهِ وَجَمْعَهُ ، وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ مَعَهُمْ بِحَيِّ إِثَابُهُمْ ، وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ بِمِثْلِ أَعْمَالِهِمْ (۱) .

واژه : پیایک وتی : نهی پیغمبرای خوا کهی قیامتہ ؟

فرمودی : چیت بق قیامت ناماده کردوه ؟

وتی : شستیک وای تو له نویژ و پللو و صده قلم ناماده

نه کردوه بلام من خوا و پیغمبره کهیم خُوش ده ویت ، پیغمبر

(ﷺ) فرمودی : تو له گال نهی که سه دایت که خُوش ده ویت .

نه نهی فرمودی : به هیچ شتیک دلخُوش نه بوین به نه دله

دلخُوشیمان به م روتیهی پیغمبر (ﷺ) که فرمودی : تو له گال نهی

(۱) صحیح البخاری رقم : (۳۶۸۸) و (۶۱۷۱) و (۷۱۰۳) و صحیح مسلم رقم :

(۲۶۳۹) و هر عند غرضها بالفاظ متعده .

که سه دلبیت که خورشیت دهویت .

جا له بهر نه مه من پیغه مبهه (ﷺ) و نه بو به کرو عومهرم
خوشدهویت ، وه نومیده وارم کهوا له گهل نهواندا بم به خوشه ویستیم
بویان ، نه گهر چی کرده وه شم نه کردییت وه کرده وه کانی نهوان .
وَعَنْ عَلِيٍّ (ع) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : (ﷺ) : «لَا يُحِبُّ رَجُلٌ قَوْمًا
إِلَّا خُسِرَ مَعَهُمْ»^(۱۶۷).

ولته : هیچ پیاویک نییه کهسانیکی خوش بویت نیللا له گهل
نهواندا چه شر ده کرتیت .

و / له سووده کانی خوشه ویستی له بهر خوا : خوی گه وره ریز
ده کرتیت له که سیت کهوا که سیتی قری خوش بویت له بهر خوا :

نهمبه قوتایی راسته فینه پیرو ورده کرولی قوتابخانه پیغه مبهریهتی و
نیسلاهی رهسن ، به لام به داخله شهوی که لهم یزگاره دا ده بیسترتیت و
ده بیتریت له شهوی شم سرده مه دا خوشه ویستی دهر پیز و سرسام بوونه به
گرتی بیژ و پیمان نووس ... و یاریزانه بی یاور و گورم اگاهنه که ناهه نمان و
باس کردنی زیاننامه و مه لوسته کانیان بوونه ویردی سر زاری زوری هره
زندی لاره کانی سرده می ناخر زه مان !!!

تایا پیت خوشه له ریزی قیله تدا له گهل نه مانده بیت و له گهل اندا چه
بکرتیت ؟؟؟ - وه رگرت .

^(۱۶۷) روله الطوائسی فی المجموع المخر : (۲ / ۴۰) و صححه الاکلبانی فی صحیح
الترغیب والترهیب رقم : (۳۰۳۷) .

عَنْ أَبِي أُمَلَّةٍ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : (ﷺ) : « أَحَبُّ عَبْدٍ عَبْدًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا أَكْرَمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ » (١٧).

والتة : هیچ عه بدینک نعیه عه بدینکی تری خوش بویست له بهر خوا نیلا خوا پیزی لیده گزنت .

وه ریز گزنتی خوا له موقفتک ریز لیگزنتی به پیر به خشیانی نیمان و زانستی به سنوود و کرده وهی چاک و هه موو جوره نیعمه ته کان ده گزنته وه .

ز / نولتهی که به کتریان خوش ده ویست له بهر خوا مینبری نورانیان هه به و پیغه مبه ران و شه میدانیش خورگه یان پیده خوانن له برزی قیامتدا :

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : « قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : الْمُتَحَابُّونَ فِي حَلَالِي لَهُمْ مَتَابِرٌ مِنْ نُورٍ يَعْطِفُهُمُ الشَّيْطَانُ » (١٨).

(١٧) رواه ابن أبي الدنيا في كتاب الإخوان ص : (١٠٤) رقم : (٢٠) والمقدسي في كتاب المتحابين في الله ص : (٢٧) رقم : (٨) واللفظ لهما ، ورواه أحمد في المسند : (٥ / ٢٥٩) باللفظ : « إِلَّا أَكْرَمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ » ، وقال الألباني عن إسناده الحديث : « هذا إسناده شامي جيد » الصحيحة رقم : (١٢٥٦) وحسنه السيوطي والمناوي "فيض القدير" : (٥ / ٤١٠) .

(١٨) سنن الترمذي رقم : (٢٣٩٠) وصححه الألباني في صحيح الطبع رقم : (٤٣١٢) .

واته : خۆی گهواره فرموویهتی : ئهوانهتی که له بهر گهوارهیی
من بهکریان خۆشدهوێت مینهههریان ههیه له نۆر و پێغه مبههرا و
شه میدان خۆزگیان پێده خوازن له بۆلی قیامهتدا .

بۆی ئهوهی بهرهمه کانی دانیشتن و مه جلیسگێڕانمان له گه
چاکه کاراندا زانی و بۆمان بهوون بوویهوه کهوا هاومه جلیس و برادهری
چاک سوودگه یه نه ره بهوهی که له گه ئیدا داده نیشیت له چه ندين
لایه نه وه له بۆری دوتیا و دینه وه ..

نه جا ده پێته سه ر باسی لایه نی به رامبه ر که بریتیه له :
هاومه جلیس و برادهری خراب ، بۆ ئه وهی یزانی دانیشتن و
نۆستایه تی کردن له گه ئیدا ده بیته هۆی تیکچوون و به دب خستی و
نه مامه تی دوتیا و قیامه ت .

﴿شَاعِرِيكَ وَتَوِيهِي :

عَرَفْتُ الْمَشْرُ لَا لِلشَّرِّ ——— رَّ لَكِنْ لِتَوِيهِ

وَمَنْ لَا يَعْرِفُ الْخَوْرَ مِنْ الشَّرِّ يَفْعُ فِيهِ

واته : خراپه م ناسیه وه نه ک له بهر ئه وهی خراپه به لکو بۆ ئه وهی
خۆمی لێ به لاریزم ..

چونکه هه ر که سێک چاکه و خراپه له یه ک جیا نه کاته وه ئه وا
ده که وێته ناو خراپه وه * .

زه ره و زیانه کانی

هاومه جلیس و براده ری خراب

هاومه جلیس و براده ری خراب زیان ده گه به نیت به هاورنکی له
همور پوریه گوره ، وه به به ختی به بۆی له دنیا و قیامتدا .

کۆکردنه وهی همور شو زیان و زهره رانهی که له دهره نجامی
دانیشن و براده ریتی کرنی خرابه کارن به دهست بیت ناره حهته ،
جا له وانیه باسکرنی هه ندیکیان به س بیت بق وریا کردنه وهی
کهسانی ژیر و عاقل له م جۆره دانیشن و هاورنه تی کرنه :

۱ - له زیانه کانی هاومه جلیس و براده ری خراب نه وهیه که به راستی
گومانن بق دروست دهکات له بیرویا وهره راسته کانتدا و لاتده بات له
سه ری ، هه ره وه خرای گوره هه رموریه تی : ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ
يَسْتَأْذِنُ ۚ﴾ ٥٠ ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ﴾ ٥١ ﴿يَقُولُ لَكَ لَئِن الْمَصِيقُ
٥٢ ﴿لَهُ مَا يَشَاءُ وَكُنَّا تُرَابًا وَفَعَلْنَا لَهُ مَا يَشَاءُونَ﴾ ٥٣ ﴿[سورة الصافات] .

واته : نۆزه خیه کان هه ندیکیان بهو ده کهن له هه ندیکیان و
پرسیار ده کهن : قسه که رتکیان ده لیت به راستی من براده ریکم هه بوو
پنمی ده گوت : ئایا تن له وانیهی که باوه پت به خوا هیه و پۆی
قیامت به راست ده زانیت ؟ ئایا نه که ر ئیمه بهرین و ببین به خۆل و
نيسقان ئایا ئیمه پاداشت ده درتینه وه ؟!

وه كوي بگروه بق به سهراني مردني (أبو طالب) مامي پيغه مبر
(ﷺ) له سهر كوفرو نهو بوله ي كه هاومه جليس و برادري خراپ پني
هه سنا له مردني دا له سهر نهو حاله . ۴

عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ الْمُسَيَّبِ بْنِ حَزْنٍ قَالَ : «رَأَى
حَضْرَتَ أَبِي طَالِبٍ الْوَفَاةَ حَاءَهُ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فَوَجَدَ عِنْدَهُ أَبَا جَهْلٍ بَنَ
هَشَامٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أُمَيَّةَ بْنِ الْمُغْمِرَةِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ)
لَأَبِي طَالِبٍ : يَا عَمَّ قُلْ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، كَلِمَةً أَشْهَدُ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ .
فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنَ أَبِي أُمَيَّةَ : يَا أَبَا طَالِبٍ أَرْتَرِغِبُ عَنْ مِلَّةِ
عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ؟ ١٢

فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَغْرِضُهَا عَلَيْهِ ، وَيَعُودَانِ بِجَنَاحِ الْمَقَالَةِ ،
حَتَّى قَالَ أَبُو طَالِبٍ آخِرَ مَا كَلَّمَهُمْ : هُوَ عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، وَأَبَى أَنْ
يَقُولَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» (١٣)

وانه : كانتيك (أبو طالب) كه يشته حاله تي سهره مرگ پيغه مبري
خوا (ﷺ) هات بق لاي و بيني (أبو جهل و عبدالله بن أبي أمية) له لايين ،
پيغه مبر (ﷺ) هه رموي : نه ي مامه بلن (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) وته ي كه
شايه تي پي ده دم بؤت له لاي خوا له قيامه ندا ، (أبو جهل و عبدالله

(١٢) صحيح البخاري في مواضع متعددة ، وهذا اللفظ برقم : (١٣٦٠) وصحيح مسلم

بن ئبی أمیة(ش وتیان : ئەمى (أبو طالب) تايان پشت هەڵدەکەیت لە دینی (عبد المطلب) ی باوکت ؟! پێغه مەهر (ﷺ) بەردەوام پێی دەفەرموو : بلیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، (أبو جهل و عبد الله بن أبي أمية)ش ئەو قەسە یەیان دەویارە دەکردمەو ، تاوێ کو دوامین وتەمى (أبو طالب) ئەو دەبوو کە وتی : ئەو لە سەر دینی عبد المطلب دمریت ، و خۆی گرتەو لەوێ کە بلیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) !

برام بپروانە ئەو نوو هاو مە جلیس و برادرە خراپانە چیان کرد ، (أبو طالب)یان کۆمرا کرد لە ژوانیدا و بەردەوامیش بوون لە کەلیدا تاوێ کو سپاردیان بە ئاگرێ جەھەننەم ، پەنا بە خوا .

٢ - بە راستی هاو مە جلیس و برادرێ خراپ بانگی هاوڕێکەم دەکات بۆ چاوی کوردی خۆی لە کەوتنە ناو حەرەم و تاوانەکان ، وە ئەوێش پێ خۆشە بۆی ! هەر وە ک چۆن شیخی ئیسلام (ابن تیمیة) پەحمەتی خۆی لێییت فەرموو یەتی : (تقرینەم خراپە کاران ئەو کەسانە یان خۆش دەوێت کەوا لە گەلیاندا دەسازێن و پێکێنن لە سەر ئەوێ کە خۆیان تێپێدان ، وە پێشیانە لەوانەمى کە ناسازێن و ناگۆرجێن لە گەلیاندا .

هەرودەها لە بورا هە کاتی دۆنیا و ئارەزوو هە کاتدا زۆر جارێک ئەوانە هەڵدەبژێرن و پێش دەخەن کەوا بە شەراییان لە گەڵدا دەکەن : یان بە مەبەستی یارمەتی داین لە سەر ئەو وە ک چۆن لە زالبواندا لە خاوەن

دەسەلاتەکان و جەردە و پێگەرەکان و هاوڕێتەرەکانیاندا هەبە ، یان بە مەبەستی خۆگوجان وەک چۆن لەوانەدا هەبە کە کۆبوونەتەرە بۆ عارەق خواردنەرە ، چونکە بەپراستی ئەوانە هەموو ئەو کەسانە هەڵدەبژێرن کە نامادە دەبن لەگەڵیاندا بۆ خواردنەرە ، وە یان لە بەر ئەوەی کە پێیان ناخۆشە ئەو لێیان جیاپێتەرە بە چاکەکردن ، یان لە بەر هەسوودی و چاوپۆشکێیە لە سەر ئەوە ، بۆ ئەوەی ئەو بەرز نەبێتەرە بە سەریاندا بەرگەرە و دەست خۆشی لێتەرە کێژ جگە لەوان ، وە یان لە بەر ئەوەی کە نەبێتەرە بەلگە و شایەت حال بە سەریانەرە ، وە یان لە بەر ئەوەی کە دەترسن تۆلەیان لێبێتەرە بە خوودی خۆی یان بە بەرزکردنەرە شکایەت لە سەریان ، وە بۆ ئەوەی نەکونەر ژێرمنەت کردن و مەترسێەکانیەرە ، یان لە بەر هاوڕێتەرەکانی ئەم هۆکارانە .

خوای گەردە فرمویەتی : ﴿ وَذَكِّرْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ رَدُّوهُم مِّنْ بَعْدِ إِيمَانِهِمْ لَفُتَنًا حَسْبًا مِّنْ عَذَابِ أَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْحَقُّ ۚ ﴾ [سورة البقرة] .

وات : زۆرەبێ گار و جۆلە کە ئومێدی ئەوە دەکەن و پێیان خۆشە کەوا ئێوەی ئیماندار هەلگەڕێنەرە لە ئیسلام نوابی ئەوەی کە باوەڕتان هێنا و بێن بە کافر و بێباوەڕ لە بەر هەساردەتی خۆیان

لولی شهوی کهوا حق و راستیان بقریون جوویه وه .

وه سه بارهت به دوربوه کان هومریمتی : ﴿وَدُّوا أَنْ تَكْفُرُوا كَمَا

كَفَرُوا فَتَكْفُرُونَ سَوَاءٌ ﴿٨٩﴾﴾ [سورة النساء] .

دوربوه کان نومیدی شهوه دهکن و پشیان خۆشه کهوا ئیوهی
نیماندار کوفر بکن و بیباوه پ بن هه وه کو چۆن شهوان خۆیان
کوفریان کردوه بقری شهوی ئیوه و شهوان به کسان بن له بیباوه بریدا .

وه (عثمان رضی الله عنه) هومریمتی : "وَدَّت الزَّانِيَةُ لَوْ زَوَّجَ النَّسَاءُ
كُلَّهُنَّ" .

واته : ئافرهتی دلوین بیس پیتی خۆشه هه موو ئافرهتان دلوین
بیس بن ^(٩٠) .

٢ - به راستی مرقوف به سروشتی خۆی کاریگه ده بیت به داب و
خوو و پهوشت و کرده وه کانی هومریمتی و برادره کهی ، له
پیشمهوه باسی شهوه هومریمته مان کرد کهوا پیغمبر (صلی الله علیه و آله) تیییدا
هومریمتی : ﴿الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ﴾ ^(٩١) .

واته : مرقوف له سههه نیمی خۆشهویسته کههتی ، جا با به کیک له
ئیهوه بهوانیت بقری شهوهی بزانیت کیری خوش دهویت ؟

^(٩٠) مجموع الفتاوى لشيخ الإسلام ابن تيمية : (٢٨ / ١٥٠ - ١٥١) .

^(٩١) بهوانه په روتیتی ژماره (١١) .

لەگەڵ گێشا باڵەبەشیت و هاوڕێیەتییان وەک یەکێتی یەکێتی

جا نه گهر هاو مه جاپيس و پرايه نه ميگفت خرابه هوو، نهوا ميگفت پيژني

کاربک ز دمیت و ز دهنگی نهوی لیده نوشت

عنديك وتوبانه : (إياك ومُجالة الشرير فإن طبعك يسرق من طبعه

وأنت لا تدري^(٧٢).

وقت : ٹامان وریابہ لہ دانیشستن و هاویتی تی کرنی خراب کار

چونکہ یہ راستہ خودی تک نہیں روکتا کہ خودی بھی تو تھوڑا سا تھوڑا سا

و ملاقات لیٹی نریہ .

۴ - بهر استی بینینی هاوما جلیس و برادره ری خراپ قانون پکرنفت

بیر ده خاتوره جا بییوه دبار بیت ما خود شماروه بیت به کمانه ،

[illegible]

تاریخ ۱۴۰۲/۰۱/۰۱

هزى ئەر بېيىنىڭ ۋە خەۋەرچى تاۋان كۆرۈن دېت بىە مېتىكى مۇۋەدا ىۋاى

شبهه‌ی که شوهر ناگه بوده لیتی پان سه‌رقال بوده و به پریدا

نہایت دور، جا رہے ہیں جن کا تعلق بینظیر کھیتوں، گوتہ ایوارڈ، صالہ کے

مجلسه تاسیس و افتتاحیه در روز شنبه ۱۳۹۷/۱۰/۲۸ در محل سالن اجتماعات هیئت مدیره و مدیران عامل شرکت پارس پتروشیمی برگزار شد.

شہادت پر دوختہ وہ ۔

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

2.

Figure 1. Schematic representation of the experimental design. The subjects were divided into two groups: the control group (C) and the experimental group (E). The control group was subjected to a baseline test (T0) and a post-test (T1). The experimental group was subjected to a baseline test (T0), a training period (T1), and a post-test (T2).

(٣٧) الفرقة إلى مكازم الشريعة للراغب الأصفهاني ص: ٩٧ (١) على ص.

(الراغب الأصفهانی) په همتی خوائ لیبیت له رموویه تی :
 تپه پاندنی خوړپه وشتی هاومه جلیس و براده ر بق براده ده که ی شه نه
 به گوشتار و کرداره وه ناووستیتته وه ، به لکو به تپروانینیشی مه مان
 کاریگری ده بیت ، چونکه تپروانین بق وینه و پووخسار کاریگری
 ده کاته سر ده روونه کان له هندیك خوړپه وشتدا که گونجاوه له گال
 خوړپه وشتی شو که سدا که چاوی تپیده پوانیت^(۳۲) .

۵ - به پاستی هاومه جلیس و براده ری خراب ده تگیه نیت به
 که سانیکی خرابه کار که واپه یوهندی کردنت پتیانه وه زیانت پی
 ده که به نیت ، وه هندیك جار شو که سانه له پی ده رچو و ترو
 که نده لکار ترن له خودی شم براده وه خرابه خویشی .

۶ - به پاستی هاومه جلیس و براده ری خراب که م و کوپه کانت لی
 ده شارپته وه و دایده پی شیت ، وه هله و خرابه کانت بق ده پازننیتته وه
 ، وه کاریگری تاوان کردن سووک ده کاتوه له دلتدا ، وه
 که مته رخه می کردنت له چاکه کاری و گوپه لیت بق خوا و پیغه مبر
 (ک) له لا ناسان ده کاتوه .

۷ - به پاستی تق به هوی هاومه جلیس و براده ری خرابه وه
 پی به ش و مه حروم ده بیت له دانیشتن و تیکه ل سوون له گال

چاکەکاراندا ، چونکە تۆ لەگەڵ ئەودا پۆچوویت لە نالو ئارەزووەکاندا ، یان بە هۆی ناگادار کردنەوە و قەدەغەلێکردنتەوە لە مەجلیس گیران و دانیشتن لەگەڵ چاکەکاراندا ، یان بە هۆی دانیشتن و تێکە لاویوونت لەگەڵ ئەم لە پێدەرچوویدا شەرم دەتگریت و بە کارێکی قورسی دەزانیت کەوا لەگەڵ چاکەکاراندا دانیشیت و تێکەڵ ببیت ، ئەمەش دەبێتە هۆی لە دەست چووونی خێر و چاکە بە ئەندازەی دوور بوونت لە چاکەکارانەوە .

۸ - بەراستی ئەو کەسێ کە دادەنیشیت لەگەڵ خرابەکاراندا کردووە خرابەکانی خۆی بەراورد دەکات لەگەڵ کردووە خرابەکانی ئەواندا ، ئەجا خرابەکانی خۆی بە کەم دەزانیت لە ناست خرابەکانی ئەواندا ، ئەمەش دەبێتە هۆی زیاد بوونی سەرکەشی و زیاده‌پەروی کردن و پۆچوون لە خرابە و لە پێدەرچوون و کەمتەرخەمی کردن لە چاکەکردندا ، وە بە لایەنی کەمەووە سەرسام دەبێت بەوێ کە ئەو لە سەریەتی ، وە سەرسام بوونیش ئەخۆشیەکی کووشندە و لەناویەرە وەک لە پێشەووە باس کرا^(۷۱).

۹ - بەراستی کۆڕ و مەجلیسی خرابەکاران بەدەرنیپە لە چەندین گوشتار و کۆدۆری حەرām و تاوان وەک غەیبەت و فیتنەیی و نرۆ و

(۷۱) بڕوونە لاپەرە : (۳۴) -

له عنات لیکردن و هاوونیمتی شه مانه ، جیا له وانیمه شه و که سهی که له گه لیاندا داده نبشیت خوی بگونجینیت و بسازیت له گه لیاندا له وهی که شهوان تئیدان ، یان ږنگری شه کاره خرابه یان لیده دکات به لام له هه مان کاتدا جیانا بیتوه له مه جلیسه که یان و لئیان بهور ناکه ویتوه بویه دهکویته ناو تاوانه وه ، چونکه ږنگرتن له ناوان و ئینکاری کرنی - وه ک زانایان ده لئین - شه وه پتویست دهکات که جیا ببیتوه له وه مه جلیسه نه گهر بهرده وام بوون له سهر نه نجامدانی شه و تاوانه ، چونکه خوی که وړه هه رموویه تی :

﴿وَاِنَّا رَاٰیْتَ الْاٰیْنَ یَتَوَضُّوْنَ فِیْ مَلِیْکٰتِنَا فَاعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّٰی یَخْرُجُوْا فِیْ حَبِیْثٍ مِّنْ غَیْبٍ وَّ اِنَّمَا یُؤْمِنُکَ الشَّیْطٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الطَّحْرٰی مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِیْنَ ﴿۷۶﴾﴾ [سوره الانعام]

واته : نه گهر که سانیتکت بینی ږچوون له نایه ته کاشاندا به وهی که پیچه وانهی حق نبیت شهرا پشتیان لیکه و لئیان دووریکه وه ره وه تاوه کو ده چنه ناو باسیکی تر وه جگه له وه ، وه نه گهر شه پتان له بیرتی برده وه و ناماده ی شه و جوړه مه جلیسه شه بویت شهرا له دوی بیرخستنه وه و ناگادار کونسه وه یان له گه ل که سسانی سته مکار و تاوانباردا دله نیسه .

وه خوی که وړه هه رموویه تی :

﴿وَمَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ مَآيَةَ اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَيَسْتَهْزِأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخْرُجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِذْكَ إِذَا رَنَّا لَهُمْ ﴿٧٤﴾﴾
[سورة النساء] .

واټه : په د لنيایي له قورئاندا دابه زیو ته سه رتان کهوا نه گهر
بیستان کوفر ده کریت به نایه کانی خوا یان گالنه یان پڼ ده کریت
نهوا له گه لیاندا دامه نیشن تاوه کو ده چنه ناو باسیکی تروه جگه
لهوه نه گینا نیوهش وهکو نه وانن .

۱۰ - په راستی برادر پښتې و هاورن پښتې کردن له گه ل خړپه کاردا له
پښتې نه ماندلیه له گه ل په پیدا بوونی که مترین ناکوکی یان گورپانی
به رزمه وندی ، به لکو به که متر لهوهش په بهرلیه تی پیدا ده بیت .

(عبد الله بن السمعتز) په حمه تی خوی لیبتت ه رموویه تی :
(إعران السوء ينصرفون عند النكبة ويقبلون عند النعمة) (۳۵) .

واټه : برادره خړپه کان له کاتی تیشکاندا پښتت لیته لده گن و
له کاتی خوشیشدا پروت لیده گن .

* وه (علي بن داود الرقي) په حمه تی خوی لیبتت ه رموویه تی :
كُلُّ مَنْ كَانَ لَا يُوَاعِدُكَ فِي اللَّهِ
فَلَا تَرْجُ أَنْ يَلُومَ إِخَاؤَهُ

إِنْ خَيْرَ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَ فِي اللَّهِ

لَهُ دَامَ وَدَّهُ وَصَفَاؤُهُ^(۷۶)

واژه : هه‌موو ئه‌وانه‌ی که برادره‌یت ده‌کن مینِ ئه‌وه‌ی له بهر خوا
بیّت، ئه‌وا ئومیدی ئه‌وه‌ی لیته‌که‌یت که برادره‌یه‌که‌ی به‌رده‌وام بیّت .
به‌راستی باشت‌ترین برادر ئه‌وه‌یه که برادره‌یه‌که‌ی له بهر خوا بیّت
، ئه‌وه ئۆستایه‌تی و نیازیاکی له گه‌لتدا به‌رده‌وام ده‌بیّت .

* وه (أبو الحسن التهامي) په‌حمه‌تی خوای لی‌تیّت فه‌رموویه‌تی :

شِعَانِ يَنْقُشَعَانِ أَوَّلَ وَهْلَةٍ

ظِلُّ الشَّبَابِ وَخَلَّةُ الْأَشْرَارِ^(۷۷)

واژه : دووشت هه‌ن له ئا‌کاودا هه‌ل‌ده‌مال‌تین و نام‌تین : سنبه‌ری
لاوتی و برادره‌یتی خراپه‌کاران .

* وه نه‌قشی مۆری هه‌ن‌یک له دانا‌یان بریتی بووه له (مَنْ وَدُّكَ
لَأْمُرٍ وَلَيْسَ مَعَهُ انْقِضَالُهُ)^(۷۸).

واژه : هه‌ر که‌س‌یک ئۆستایه‌تی‌ت له گه‌لتدا بکات له بهر شت‌یک ئه‌وا
پشت لێ ده‌کات له‌گه‌ل کۆتایی پێهاتنی ئه‌و شته‌دا .

(۷۶) کتاب‌ السمن‌حاین فی‌ الله‌ من : (۳۷) رقم : (۲۸) .

(۷۷) دیوان‌ أبي‌ الحسن‌ التهامي‌ من : (۳۱۵) .

(۷۸) کتاب‌ الم‌زله‌ من : (۱۵۱) .

* وه (ابن حبان) په حمه تي خواي لښيت فهرموويه تي : (العقل لا يُصاحبُ الأشرارَ ، لأنَّ صُحْبَةَ صاحبِ السَّوءِ قَطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ، تعقب الضَّالِّينَ ، لا يستقيم رِثَّةٌ وَلَا يَفِي بِعَهْدِهِ) ^(۷۹).

ولته : مرقای ژیر هاورنځیتي خرابه کاران ناکسات ، چونکه هاورنځیتي کړدنې براده رڼې خراب پارچه په که له ناګر ، پق و کینه یی به بواډا ښت و دقتنایه تیشی راست و تا سر نابیت و وه فاداریش نابیت به به لښ و په پیمانۀ کانی .

* وه (ابن تیمه) په حمه تي خواي لښيت فهرموويه تي : (نه گهر خه لکي هاوکاري په کتر بګه له سر تاوان و ده ست نرځځي و سنوور شکندن نهوا هه نځتيګيان رقيان ده بیت له هه نځتيګي تریان ، نه گهر چی به په زمزمه ندي خوشيان نهو کاراته نه انجام بدن ، طاوس فهرموويه تي : هر دوو پياوړيک کويېنه وه له بهر غه پري خوا تېلا چا ده ښه وه به دل په نجانده له په کتر .

که واته براده رڼتي نه گهر له سر به رځده وندي هه رڼولا نه بوو نهوا سر نه نجامه کي دژايه تي په ، وه ته نها کاتيک له سر به رځموه ندي هه رڼولا ده بیت نه گهر نهو براده رڼتي په له بهر خوا بیت ، وه نه گهر وا نه بوو نهوا هر په کتيګيان نه گهر چی هاوکاري په کتری بګه له

کانتیکدا که دلوا‌ی یارمه‌تی له یه‌ک ده‌گه‌ن به ده‌زامه‌ندی خویان شه‌وا
 شه‌م ده‌زامه‌ندیه هیچ بایه‌خیکی نی‌یه به‌لکو سه‌رئه‌نجام ده‌گه‌ریتسه‌وه
 سه‌ر په‌به‌رایه‌تی و نژایه‌تی و له‌عنه‌ت له یه‌کتر کردن ، وه سه‌ر
 یه‌ک‌یکیان به‌وی تو‌ریان ده‌لایت : شه‌گه‌ر شه‌ق نه‌بویه‌یت شه‌وا من شه‌م
 نه‌ده‌کرد ..^(۸۰)

۱۱ - به‌پاستی براده‌ریتی خراپه‌کاران شه‌گه‌ر چی له نونپاشدا
 نۆستایه‌تیان به‌رده‌وام بیت شه‌وا له پۆئی نوایدا زۆر به په‌له لاده‌جیت
 و هه‌لده‌گه‌ریتسه‌وه بق نژایه‌تی و په‌به‌رایه‌تی ، وه‌ک خوی گه‌وره
 فه‌رموو‌یه‌تی : ﴿الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾
 ﴿۳﴾ [سورة الزعرف] .

واته : براده‌ران له پۆئی قیامه‌تدا هه‌ندیکیان نوژمنی هه‌ندیکیان
 نه‌نھا کهسانی له خوا ترس و خۆپاریزه‌ر له تلوان نه‌بیت .
 وه ه‌لی گل‌پینه‌وه‌ی شه‌م خۆشه‌ویستی و براده‌ریتی‌یه به نژایه‌تی
 ده‌گه‌ریتسه‌وه بق شه‌و به‌ره‌م و میرانه‌ی که له‌م براده‌ریتی‌یه‌وه بۆیان
 ماوه‌تسه‌وه له هاوکاری کرینی یه‌کتر له سه‌ر تاوان و سه‌رپێچی و
 ده‌ست نرۆژی .

^(۸۰) بمسوع الفتاوی : (۱۵ / ۱۸۲ - ۱۸۳) .

وه خوای که وره فرمویه تی :

﴿وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَلَئِن بَعْضُكُم بَعْضًا ﴿١٥﴾﴾
[سورة النکبوت] .

واته : پیغه مبهر شیراھیم (علیه السلام) به قه و مه که ی خوی فرموو
: به پاستی ئیوه جگه له خوا هه نیتک بتان هه لبراردیوه به مه به سستی
دوستایه تی ئیتوان هه ر دوو لاتان له زیانی دنیادا نه بجا له پوژی
قیامه تدا هه نیتکاتان باوه پی به هه نیتکی ترمان نامیتیت و له عنه ت و
نه فره ت له یه کتری ده کن .

(ابن تیمیه) په حه ته خوای لیبتت فرمویه تی : (ئه وانه به کافر
زانین و باوه پی نه بوون و له عنه ت و نه فره ت له یه کتر کردنی
هه نیتکیان بق هه نیتکی تریان ته نها له بهر ئه وه ئه یه که سه ریچی
خوای کردیوه ! به لگو له بهر ئه وه یه که به هوی به شدلری و هاوکاری
ئهموه زیان و زهره ری لیکه وتوه) ^(۸۱) .

۱۲ - زۆریه ی کۆپ و مه جلیسه کانی خراپه کاران و له پنده رچووان
باسی خوای قیدا نا کریت ، ئه مه ش ده بیته هوی خۆخواردنه وه و
په شیمانی بق خاوه نه کانیان له پوژی قیامه تدا ، هه ر وه ک چۆن

^(۸۱) بمجوع الفتاوی : (۱۵ / ۱۲۹) .

پیغمبر (ﷺ) له رمویه تی : «مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلَسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مِثْلِ حِقْفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ لَهُمْ حَسْرَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»^(۸۲).

واته : هیچ کومه له کنسیتک نریه له مهجلیسینکا ههستن و باسی خویان تیدا نه کردییت ئیلا وه کوشوه وایه که له سهر لاکسی گوی دروژنک (که رنک) ههستاییتن ، وه نمو دانیشته شیان ده بیته هوی خوخوارده وه و په شیمانی بویان له پوژی قیامه تدا .

۱۲ - به راستی دانیشتن و هاورنیه تی کردن له گه ل خرابه کارندا کات به فیرق دانسی تیدایه که له پوژی قیامه تدا لیپرسمینه وه و موخاسه به ی بهنده ی له سهر ده کورت که که مقترخه می تیدا کردوه و له دهستی دلوه .

پیغمبر (ﷺ) له رمویه تی : «لَا تَزُولُ قَلَمًا عَبْدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ : عَنْ غَمْرِهِ فِيمَا أَفَاءَ ؟ وَعَنْ عَلَيْهِ مَا عَمِلَ بِهِ ؟ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ ؟ وَعَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ؟»^{*}.

واته : هه دوو پئی هیچ عه بیتی نریه له پوژی قیامه تدا ههنگاو

^(۸۲) روله أبو داود فی سننه : (۵ / ۱۸۰ — ح ۱۸۵۵) و صحیح إسناده السنوي فی

رباض الصالحین رقم : (۸۳۸) والألبانی فی صحیح الطلوع رقم : (۵۷۵۰) .

* صحیح الترغیب والترهیب رقم : (۳۵۹۲) - وهو کتیب . .

بنیّت تاوێ کو پرسیاری چوار شتی لێتە کەرت : سەبارەت بە ئەمەنی لە چیدا بە سەری بەرێوێ ؟ وە سەبارەت بە زانستەکی ئایا کردمووی پێ کردبوو ؟ وە سەبارەت بە پارە و مالهەکی چۆن پەیدای کردبوو و لە چیدا خەرجی کردبوو ؟ وە سەبارەت بە لاشە لە چیدا بە کاری هێناو و داپێناو ؟

۱۴ - بەراستی تۆ بەودا دەناسیتێتوێ ؟ وە گومانی خراپت پێ دەبریت بە هۆی هاوڕێیەتی کردنتوێ لەگەڵ ئەودا .
بە گشتی تێکەڵاوی کردنی خراپەکاران زیان و زەرەرە بۆ خاوەنەکی لە دنیا و دوا پێژدا .

* (الشیخ عبد الرحمن السعدي) پەڕمەتی خۆی لێیشت
فەرموویەتی : (بە گشتی هاوڕێیەتی کردنی خراپەکاران زیانبەخشە لە هەموو پەڕوێکەرە بۆ هەر کەسێک کە هاوڕێیەتیان بکات ، وە بە لا و خراپە بۆ ئەوانە کە تێکەڵاوییان دەکەن ، چەنێن خەڵک بە هۆی ئەو خراپەکارانەوێ ئەوتێ و لە ناو چوو ، وە چەنێک هاوڕێکانیان پێکێشا بۆ کار و شوێنی فەوتێنەر و پەڕوێنەر هەست بکەن بە خۆیان یان هەست نەکەن) (۸۷).

له بهر شهوه (أبو الأسود الدؤلي) په حمه مټې خولې لټيږت
 نه مومي مټې : (ما خلق الله خلقاً أضرب من صاحب السوء)^(۸۱).

ولته : خولې ګه وړه هيچ نروستګر لويکې نروست نه ګرځوي
 زيان به څخه تر پټ له برادرې خړاپ .

که واته پټويسته له سهر ګه سي ژير و نلسوز و غم ځوړې ځوړې
 که پزګارې و به ختمه وړې بق ځوړې دمويت له بونيا و دوا رڼڼدا ګه و
 دوور بکويته و له ټيکه لوي ګرځي نه و برادره خړاپه کارانه و به و
 په پې تواناوه را بکات لټيان و هيچ که مته رځه مېش نه کات له مده .

له ګوتايي نه م ليکولينه و په دا و دواي شهوي شوينه ول و
 بهر مه ګاني هاومه جليس و برادرې چا که کار و زيانه ګاني
 هاومه جليس و برادرې خړاپه کارمان بق دهر ګوت ، هندیګ و ته له
 پيشينه و - به چي ماو بزمان - ده ګي په و بقتان سه بلره ت به
 ه لېږلرني هاومه جليس و هاوړي و هاندان له م بواره دا :

(۸۱) الشهاب الثاقب في ذم الخليل والصاحب للسيوطي ص : (۳۲) .

هه‌ندیک وته‌ی بیتین

سه‌بارته‌ به‌ هه‌لبژاردنی هاومه‌جلیس

بیت‌ه‌مبه‌ر (کۆک) هه‌رموو‌یه‌تی : «لَا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا ، وَلَا يَأْكُلْ
طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيًّا»^(۸۵).

واته : هاوون‌یه‌تی که‌س نه‌که‌یت ئیلا ئیماندار نه‌بیت ، وه‌ با
که‌س خواردنت نه‌خوات ئیلا له‌ خوا ترس نه‌بیت .

* (الخطابی) په‌حه‌مه‌تی خوای لیبتت له‌ شه‌رحی شه‌م
هه‌رموو‌ده‌یه‌دا له‌ کتییی (العزله) دا هه‌رموو‌یه‌تی : (واتای
هه‌رموو‌ده‌که‌ شه‌وه‌یه‌ : که‌سێک ده‌عوته‌ مه‌که‌ بق خوارن له‌ که‌لتدا
ئیلا که‌سێکی له‌ خوا ترس نه‌بیت ، چونکه‌ پێکه‌وه‌ خوارن ئاشنایی
و کرانه‌وه‌ له‌ رووی په‌کتردا په‌یدا ده‌کات و ده‌کان کۆده‌کاته‌وه‌ ، جا
به‌ دوا‌ی شه‌وه‌دا بگه‌ڕێ که‌ هاوه‌ڕێ و تێکه‌له‌بوون و براده‌ره‌
تایبه‌ته‌کانت له‌ که‌سانی له‌ خوا ترس و خۆپاریز بن له‌ ئاوان و
خرابه‌)^(۸۶) .

^(۸۵) مسند أحمد : (۳ / ۳۸) ، وصحيح سنن الترمذي رقم : (۲۳۹۷) وصحيح سنن

أبي داود رقم : (۴۸۳۲) وحسنه الترمذي والبخاري في شرح السنه : (۱۳ / ۱۶۹)

وابن مفلح في الأذكار الشرعية : (۳ / ۵۶۱) والألباني .

^(۸۶) كتاب العزلة ص : (۱۴۲) .

* وه (لقمان السحکیم) په حقهتی خوای لیبتیت ناموزگاری
کوړه کوی دهکات و پوی دهلیت : (یا بُنّی لا تعد بعد تقوی الله مِنْ أَنْ
تَعُدَّ صَاحِبًا صَالِحًا) ^(۸۷).

واڼه : نهی کوړی شیرینم له پادې له خوا ترسان هاوړنیهتی چاک
مه لېږتړه و بهس .

* وه (عمر بن الخطاب علیه السلام) فرموویه تی : (لا تکلّم فیما لا
یُحِبُّکَ ، واعتزلْ عدوّکَ ، واحفرْ صدیقکَ إِلَّا الْأَمینَ ، ولا آمنْ إِلَّا
مَنْ یُحِبُّ اللهَ ویطیعهُ ، ولا تُمشِ مع الفاجر فیلعلّمکَ من فحوره ،
ولا تطلعهُ علی سرّکَ ، ولا تُشاورْ فی أمرکَ إِلَّا الذین یُخشون
الله) ^(۸۸).

واڼه : قسه مه که سهاره به شتی که په یوهندی به تقوه نویه
، وه دووره پریز به له نورمنه که ، وه وړیا به له براده ره که
نیلا براده ری نهیمنی دل و دهست و زمان و دامن پاک نهیبت ، وه
که سیش نهیمن نویه نیلا که سیک نهیبت که له خوا ده ترسیت و
کوړه پاهلی دهکات ، وه له گهل خرابه کاردا پئی مه که چونکه فیری
خرابه کار به کانی خویت دهکات ، وه نهیینه کانی خویتی بق ناشکرا

^(۸۷) کتاب الإعراب ص : (۱۱۰) رقم : (۲۵) .

^(۸۸) کتاب العزله ص : (۱۴۴) .

مه‌ک و دهریمه‌بره بۆی ، وه له ئیش و کاره‌کانندا پرس و پا به کەس مه‌ک نیلا به‌وانه نه‌بیئت که‌وا له خوا ده‌ترسن .

* هه‌روه‌ها فهرمووییه‌تی : (ما أُعْطِيَ عَبْدٌ بَعْدَ الْإِسْلَامِ نَحْواً مِنْ أَخٍ صَالِحٍ) ^(۸۹).

واته : خوای گه‌وره هه‌چ شتیکی نه‌به‌خشویه به عه‌بدیک له عه‌بده‌کانی له نوای نیسلام چاکتر بیئت له براده‌ریکی چاک و صالح .

* وه (علي بن أبي طالب ؑ) فهرمووییه‌تی : (عليکم بالإخوان فَإِنَّهُمْ عُنَّةٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، أَلَا تَسْمَعُ إِلَى قَوْلِ أَهْلِ النَّارِ : ﴿هَؤُلَاءِ مِنْ شَفِيعِينَ﴾ ^(۹۰) وَلَا صَدِيقٍ حَسْبُكَ) [سورة الشعراء] ^(۹۱).

واته : په‌یوه‌ست بن به براده‌رانی چاکه‌کاره‌وه چونکه به‌پاستی نه‌وانه پشتگیریت لێده‌که‌ن له دُنیا و دواڵۆژدا ، ئایا گویناگریه‌ت بۆ قسه‌ی نۆزه‌خیه‌کان که ده‌لێن : لێره‌دا کەس نه‌یه‌ تکا و په‌جامان بۆ بکات ، وه براده‌ریکی نۆسه‌ت و دلسۆزیشمان نه‌یه‌ پشتگیریه‌مان لێبکات .

* وه (الغزالي) په‌حه‌مه‌تی خوای لێبیئت له کتییی (الإحیاء)دا وتویه‌تی : (همی ابن مرم عليه السلام) فهرمووییه‌تی : (جالسوا مَنْ

^(۸۹) انحال السادة المستوفين : (۶ / ۱۳۱) .

^(۹۰) إحياء علوم الدين : (۲ / ۱۶۰) .

لم يكن كذا دأبنا في شيت و هاورني همتي كن هكيت :
 تذكركم الله رؤيته ، ومن يزيد في عملكم كلامه ، ومن يرغبكم في
 الآخرة عمله^(۱۱).

واته : له گل که سانیگدا دابنیغن کوا خواتان بیریکه ویته وه به
 بینان ، وه کردموه تان زیاد بکات به قسه بیان ، وه هاندهرت بن بق
 دولرقد به کرده وه بیان .

* وه (الحسن البصري) په حممتی خوی لیبتت فرموده تی :
 (ما ازداد أحد منكم أحبا في الله إلا ازداد درجة)^(۱۲).

واته : هیچ یه کیک له نیوه نییه براده ریکی له بهر خوا زیاد بکات
 نیلا به هویه وه پله یه که بهر زده بیته وه .

* وه (أبو الدرداء رضی الله عنه) فرموده تی : (لولا ثلاث لأحييت أن أكون
 في بطن الأرض لا على ظهرها : لولا إخوان لسي يأتونسي يتقون طيب
 الكلام كما يتقي طيب النمر ، أو أعفر وجهي ساجدا لله ، أو غلوة لو
 روحة في سبيل الله عز وجل)^(۱۳).

واته : نه گهر له بهر سئ شت نه بوایه تهر پیمخوش بوو له ژیر
 زمویدا ببوایم نه که له سهر زه وی : نه گهر براده رانیگم نه بوایه که

^(۱۱) المصدر السابق : (۲ / ۱۵۹) .

^(۱۲) المطالب العالی : (۱ / ۱۰) .

^(۱۳) ازهد للإمام أحمد ص : (۱۳۵) .

دېن بۇ لام ۋەتەنى خۇشەم بۇ ھەلدە بىزىن ھەروەكو چۈن خورمى
خۇشەم بۇ ھەلدە بىزىن ، يان پورمەم خۇلەم دەكەم لە كاتى
سوجدەدا بۇ خوا ، يان ھەنگاۋىكى رۇيشتەن يان گەرەنەمە لە پىناۋى
خولدا بىنىم .

* ۋە (محمد بن واسع) رەحمەتى خۇاى لىيىت فەرەمۇيەتى : (ما
بقي في الدنيا شيء ألدُّ به إلا الصلاة جماعة ، ولقي الإعران)^(۹۱).

ۋاتە : لە دۇنيادا ھېچ شەئەنە ماۋە چىزى لىيىم شىلا نۇيۇ لە
جەمەتدا ۋەگەشتەن بە بىرەمەن نەيىت .

* ۋە (بلال بن سعد) رەحمەتى خۇاى لىيىت فەرەمۇيەتى : (أخ
لك كلما لقيك ذكرك بحظك من الله خير لك من أخ كلما لقيك وضع في
كفك ديناراً)^(۹۲).

ۋاتە : بىرەمەن ۋەكەم ھەر كاتىك پىت بگات بەشى خۇتت لە لاى
خۇا بىر خاتەمە چاك تەرە بۇت لە بىرەمەن كەم ھەر كاتىك پىت بگات
دىنارىك بىخاتە ئاۋ دەستەۋە .

* ۋە پىرسىيار كىلۋە لە ھەندىك لە دانايان : (أي الكوز خير ؟ قال
: أما بعد تقوى الله ، فالأخ الصالح)^(۹۳).

^(۹۱) الزهد للإمام أحمد ص : (۳۱۳) .

^(۹۲) الزهد لابن المبارك ص : (۱۶۷) ، والحلية : (۵ / ۲۲۵) .

واته : چ كه نجينه يك (چ شتيكي به فرخی هه لکیرلو) چاك تره ؟
 فهرموی : له خوا ترسان نه چا برادری چاك .

* وه وترووه به (سهبان) ره حمه تی خوی لیبتیت : (ما ماء العیش ؟ قال : لقاء الإخوان)^(۹۷).

واته : ئلوی ژیان بریتیه له چی ؟ نهویش فهرموی : گیشتن به برادران .

* وه همنیک له پیتشین (سه له ف) فهرموویتی : (أعجزُ الناس من قصر في طلب الإخوان ، وأعجزُ منه مَنْ ضيَّعَ من ظفر به منهم)^(۹۸).

واته : بین دهسه لات تریزی خه لك نهو كهسه یه كه كه مته رخه می بکات له گه پان به نوای برادریدا ، وه لهو بی دهسه لات تر نهو كهسه یه كهوا نه گهر برادری چاکی دهست كهوت له دهستی بدات .

* وه وترووه به (عمد بن واسع) ره حمه تی خوی لیبتیت : ئایا چاکترین کردموه له بونیادا کامه یه ؟

نهویش فهرموی : (صحبة الأصحاب ، ومُحَادَثَةُ الإخوان إذا اصطحبوا على التقى والبرِّ فحَتِّدْ يلهب الخلاف من بينهم)^(۹۹).

^(۹۷) کتاب الإخوان ص : (۱۳۳) رقم : (۶۱) .

^(۹۸) روضة العقلاء ص : (۹۳) .

^(۹۹) الاحیاء : (۲ / ۱۸۰) .

^(۱۰۰) کتاب الإخوان ص : (۱۲۸) و کتاب المستحاین فی الله ص : (۳۰) .

واته : هاوێتیته کردنی هاوێتیانی چاک ، وه قسه کردن له‌گه‌ل براده‌راندا نه‌گه‌ر براده‌ریتییه‌که‌یان له‌ سه‌ر خوا ترسان و چاکه‌کاری بیته نه‌وا نه‌و کاته ناکوکی نیۆلنیان نامیته .

* وه (مالك بن دينار) په‌حه‌ته‌ی خوا‌ی لیبیته‌ فه‌رموویه‌تی :
(إِنَّكَ إِن تَقُلَ الْأَحْصَارَ مَعَ الْأَبْرَارِ خَوَّ لَكَ مِنْ أَنْ تَأْكُلَ السَّعِيسَ مَعَ الْفُجَّارِ ، وَأَنْشُد :

وصاحب خوار الناس تبح مسلماً

وصاحب شرار الناس يوماً فتندم^(١٠٠).

واته : به‌راستی نه‌گه‌ر تو له‌گه‌ل چاکه‌کاراندا به‌رد بگوێزیته‌وه چاک توه‌ بۆت له‌وه‌ی که‌وا خورما و پۆن بخوێت له‌گه‌ل خراپه‌کاراندا ، نه‌جا نه‌م به‌یتیه‌ی خوێنده‌وه :

"هاوێتیته‌ی چاکترینی خه‌ک بکه‌ به‌ سه‌لامه‌تی پزگارت ده‌بیته .. وه‌ بۆ ته‌نها پۆزیکیش هاوێتیته‌ی خراپترینی خه‌ک بکه‌ په‌شیمان ده‌بیته‌وه" .

* وه (هلال الراي) په‌حه‌ته‌ی خوا‌ی لیبیته‌ فه‌رموویه‌تی : (لَوْ أَنَّ الْمَوَدَّاتِ مَا كَانَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)^(١٠١).

^(١٠٠) تفسیر القرطبي : (٢٧/١٣) ، وهو في روضة الغلاء ص : (١٠٠) بدون البيت .

^(١٠١) تهنذيب تاريخ دمشق : (١/ ٤٣٩) .

واته : به هیترتین دوستایه تی نهو یه کهوا له پیتاوی خوای
که و ده دا بیت .

* وه (المأمون) فەرموویه تی : (إِنْ غَلَبَ شَيْءٌ عَلَى حُبِّ السَّمَالِ
وَالْوَلَدِ فَلَا أُحِبُّ الصَّالِحَ) ^(۱۰۶).

واته : نه گهر شتیکه هه بیت که زال ببیت به سه ر خۆشه و یستی
مال و مندالدا نهوا براده ری چاکه .

* وه (سفيان الثوري) په حمه تی خوای لیبیت ته م دوو به یته ی
ده خوینده وه :

أَبْلُ الرِّجَالِ إِذَا أُرِدَتْ إِخْلَاعُهُمْ

وَتَوَسَّمْنَ أُمُورَهُمْ وَتَقْعَدِ

فَإِذَا وَجَدَتْ أُنْحَا الْأَمَانَةِ وَالتَّقَى

فَبِهِ الْيَدَيْنِ قَرِيرٍ عَيْنٍ فَاشْلُدِ ^(۱۰۷)

واته : نه گهر و یستت براده ری پیوانیک بکهیت نهوا تاقیان
بکه وه ..

حال و کاریان ده ست نیشان بکه و به دوایدا بکه یی ..

جا نه گهر بینیت براده ریکی ده ست و زمان پاکه و له خوا ترسه ..

^(۱۰۶) حُتَّةُ الرِّجَالِ فِي التَّسْلِيمِ لِمَا قُدِّرَ اللَّهُ وَقَضَى لِلْفَرَنْطَلِيِّ : (۶۸ / ۳) .

^(۱۰۷) کتایب الاعوان ص : (۱۱۵) و روضة البقلاء ص : (۱۰۵) .

نه‌وا به هه‌رموو ده‌سقت به توندی بیگره خۆت بۆ شه‌وی
چاو‌م‌کانت تۆقره بگریت .

* وه (محمد بن عمران) په‌حه‌ته‌تی خۆای لیبیت فه‌رموو‌یه‌تی :

وما المراءُ إلا بإخوانه

كما تقبضُ الكفَّ بالسَّمْعِصم

ولا خيرَ في الكفِّ مقطوعة

ولا خيرَ في الساعدِ الأجنب^(١٠٤)

واته : موقوف هه‌ج ته‌یه ئیلا به براده‌ره‌کانیه‌وه نه‌بیته .. هه‌ر

وه‌کو چۆن به هه‌چه‌ک له‌پ ده‌که‌یت به مشت ..

وه هه‌ج سوودنیک له‌ له‌په‌ی برلوه‌دا ته‌یه .. وه هه‌ج سوودنیک له‌

بازنوی که‌ی و برلوه‌دا ته‌یه .

* وه هه‌ندیک له‌ شاعیران وتویانه :

نَحْتَبُ قَرَيْنَ السَّوِّءِ وَاصْرَمَ حِلَالِهِ

فَإِنْ لَمْ تَجِدْ عَنْهُ مَحْصاً فَدَارِهِ

وَاحِبِبْ حَبِيبَ الصَّدِّقِ وَاحْذِرْ مَرَأَهُ

تَلَّ عَنْهُ صَفْوَ الرِّدِّ مَا لَمْ تُمَارِهِ^(١٠٥)

^(١٠٤) روضة العقلاء ص : (٦٨) .

^(١٠٥) تفسر القرطبي : (١٣ / ٢٦) .

واتە : خۆت بە دوور بگرە لە برادەری خراپ و پەيوەندی لە
گەلدا بپەرێتە .. وە ئەگەر پێکا چارەت نەبێت ئەوا ژبانی لە گەلدا
بگوزەرێتە ..

وە خۆشەویستی راست خۆشبویت و ناگاداریش ببە لەوێ کە
مشت و مەڕی لە گەلدا بکەیت .. چونکە بەو شێوازە ئۆستایەتی پاکت
لێیە وە دەست دەکەوێت ئەگەر مشت و مەڕی لە گەلدا نەکەیت .
* وە بەکێکی تروویەتی :

اصْحَبْ خِيَارَ النَّاسِ أَيْنَ لَقِيْتَهُمْ

خَيْرُ الصَّحَابَةِ مَنْ يَكُونُ ظَرِيفاً

وَالنَّاسُ مِثْلُ دِرْهَمٍ مُزَنَّا

فَرَأَيْتَ مِنْهَا فِضَةً وَزَوْفاً^(١٠٦)

واتە : هاورێتی چاکترینی خەڵک بکە لە هەر کوێیەکیان پێیان
گەشتێت .. چاکترین هاورێ ئەو کەسە کەوا پێک و پێک و سەرەنج
پاکێش بێت ..

خەڵکی وەکوو دیرەم وان لە کاتیکیان کەوا جیا یان دەکەیتەرە ..
لە ناویدا زبۆی پەسەن و ساخەش (مژدە) دەبینیت .

^(١٠٦) روضة العقلاء ص : (١٠٢) وتفسير القرطبي : (١٣ / ٢٦) .

برام له کوتاییدا دپه لیم

خوت به پره ست بکه به هاومه جلیس و برادره خیر و پست و
چاکه کار و نه مهش له ناخی خوتدا جیگیر بکه ، وه سوود بپینه له
زانست و پره و پست و کرد ده و کانیاں ، وه خوت و زغنخیر بکه به
بزچوونه و زغنمایه کانیاں ، وه نه و هس له بیر ناگم که و ده بیت
سه بر و نارام گزینیت یاد خومه وه له سه بر نه و نازار دان و کهم و
کورپانه ی که له لایه ن هه نیکیا نه وه ده بیست به هزی زالبوونی
نا تهوای به سه ریانه وه ، سه روه ها به هزی جیاوازی ته بیست و
په وشت و نا کاریا نه وه

وه به رده وام نم ثایه ته یوتنه وه پش چلوی خوت و بیته به
سه لاپه ره کانی دلته دا که و خوی که و ده تنیدا له رمو به تی : **وَأَصْبِرْ**
فَسَاكُ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْغَيْبِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَقَدْ
عَيْنَاكَ عَنْهُمْ رِيْدَ رِيْثَةِ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَلَا تَطِغْ مَنْ أَصْفَقْنَا قَلْبَهُ عَنْ كَلِمَاتٍ وَأَنْشَعَ
هَوْنَهُ وَكَانَ أَمْرُهُ قُرْبًا ۝۱۵ [سوره الکهف]

واته : نارام بکړه له که له نه و که سانه دا که و خوی په رومرنگاریان
ده په رستن و لئی ده پارینه وه به به یانیاں و نیولر له به مه بهستی

* مه بهستی نه و به له که له که سانی خوا په ریجا تیکم بیه و هاورنه تی نو جوړه که سته بکه و
ته نا چار مېره لوان و لا به که جوړه به لایر نه و ته دا که به تیکان له خوا و په ریانه به تیکم کی .

په زلمه نډی و پاداشتی په روه رنګاریان ، وه چاوه کانت تېمه په رتبه
 لیبیان به مه به ست جوانی ژبانی دونه ، وه گوړپایه لی شو که سانه
 مه که که وا بې ټاګمان کړدوون له یاد و به رنما مه که ی خوا و شوینی
 نلره زووی خویان که وتوون و به رزه ونډیه کانی دین و ژینی خویان له
 ده ست دلوه و وه وتان دویانه .

داواکارم له خوی ګوره که وا هاوړمه جلیس و براده ری چاکه کار
 نه وانه ی ده ستمان ده ګرن به روه به خفه وه ری دونه و دواړه یو من و
 نېوه ش به نسیب کات ، وه کرنی چاکه و خېره کان و وازمېنان له
 خرابه کانمان پې بیه خشیت ، وه بمانکاته کلیلی کړنمه وه ی ده رګای
 چاکه و داخستنی خرابه ، وه هر مه موومان کړیکاته وه له جېګای
 په حمت و میهره بانی خوی .. آمین .

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد

وعلی آله وصحبه أجمعین

ته لو یووم له وهرګېرنی نه م نامیلکه به

له پېش نویژی مه غریبی پلژی شه مه په ټکه ونی :

۲۷ / ۴ / ۱۴۲۹ ک

۲۰۰۸ / ۵ / ۳ ن

(باوګی فیردوس محمد عبد الرحمن لطیف) / که لار

(۰۷۷۰۱۹۸۸۶۲۳)

باشکۆ :

باشترین هاورئ ی بیدهنگ کتیبه

و

هه لگرانی زانستی شهرعی و بهیره و کارانی سوننهت باشترین هاورئ و هاومه جلیسن

به پینووسی

محمد عبد الرحمن لطیف

باشترین هاوڕێی بێدەنگ کتێبە

هەندێک لە دانایان وتویانە : (الکتابُ خَيْرُ حَلِيسٍ) واتە : کتێب
باشترین هاومەزنیەت و هاوڕێیە .

و هه شاعریک وتویەتی :

وَعَمْرٌ حَلِيسُ السَّرِّ كُتُبٌ تُفِيدُ

عُلُومًا وَأَدَبًا كَعَمَلٍ مُؤْتَدٍ^(١)

واتە : باشترین هاومەزنیەتی مەزنی کتێبانیکە کە وەک ئەمەلیکی
هێمن و لەسەر خۆی چەندین زانست و ئادابی پێدەگەیهێنن .

بەپراستی کتێب ئەو هاوڕێی بێدەنگیە کەوا دانایەتی و زانستی بە
سوودی لێوە بە دەست دەخەیت ، و هەرگیز نەیتوانی بەکاتی زیان
ناشکرا ناکات و خیانەت و ناپاکیت لەگەڵدا ناکات .

هەروەها وتەرلو کتێب : (حَاضِرٌ نَفْعُهُ ، مَأْمُونٌ ضَرُّهُ ، يَنْشَطُ
شَاحِلُكَ فَيَنْسَطُ إِلَيْكَ ، وَيَمْلَأُ بِمَالِكَ فَيَنْقِصُ عَنْكَ ، إِنْ أَدْنَيْتَهُ دَنَا ،
وَإِنْ أُنَافَيْتَهُ نَافَى ، لَا يَغْفُكَ شَرًّا ، وَلَا يَفْشِي عَلَيْكَ سِرًّا ، وَلَا يَنْهَمُ عَلَيْكَ ،
وَلَا يَسْمِي بِنَمِيَةٍ إِلَيْكَ)^(٢) .

واتە : کتێب سوودەکانی دەستبەجێ و نامادەییە ، بێتووی و
بێزێیانە ، گۆرژ دەبێتووە بە گۆرژ بوونەوهی تۆ بۆیە خۆیت بۆ

^(١) بێوانە کتێبی : الثمار الزائفة من الكلمات النافعة لأبيهم : (٣٦٥ — ٣٦٦) .

^(٢) تەهذیب العلم للحطیب البغدادي لأبيهم : (١٥٧) .

ده‌کاته‌وه ، وه بی‌زار ده‌بیته به بی‌زار یه‌وونی تو بی‌وه خویته
 لی‌ده‌گریته‌وه و داده‌خریته ، نه‌گه‌ر نزیکی بکه‌پته‌وه لیته نزیک
 ده‌بیته‌وه ، وه نه‌گه‌ر دوری خه‌پته‌وه نه‌ویش لیته دور ده‌کویته‌وه
 ، خه‌په‌ی بۆت ناویته ، نه‌پنی‌یه‌کانت نا‌شکرا نا‌کات ، هه‌وال و قسه‌ت
 نا‌گه‌یه‌نیت به‌کسانی تر ، وه هی نه‌وانیشت بۆ نا‌هینیت به‌مه‌به‌ستی
 تین‌کان و نا‌شووب گه‌ران .

وه (الخطيب البغدادي) له‌رومی‌یه‌تی : (ومع ما في الكتب من
 المنافع العيمة ، والمفاخر العظيمة ، فهي : أكرمُ مالٍ ، وأنفسُ
 جمالٍ ، والكتابُ آمنٌ جليسٍ ، وأسرُّ أنيسٍ ، وأسلمُ نديمٍ ، وأفصحُ
 كليمٍ) .^(١)

واته : کتیب له‌گه‌ن نه‌وه‌شدا که چه‌نمین سوودی گه‌شتی و
 شانازی گه‌وه‌ی تیدایه‌ بریتی‌یه‌ له‌ : به‌ریزترین مال و سامان ، به‌نرخ
 ترین جوانی ، وه کتیب بریزان‌ترین هاومه‌جلیسه ، نه‌پنی‌ پارێزترین
 (یان دلخۆشکارترین) هاوپتی‌یه ، بی‌وه‌ی‌ترین هاوده‌مه ، پاراوترین
 قه‌سه‌که‌ره .

وه نامۆزگاریته‌ ده‌که‌م به‌وه‌ی‌ که‌وا : کتیب بکه‌یت به‌ هاومه‌جلیس
 و هاوپتی له‌ کاتی ته‌نهایتدا :

^(١) تمهید لعلم للخطيب البغدادي لاپه‌ره : (١٥٨) .

(قبل لرجل : مَنْ يُؤسك ؟ فضرِب على كِبِّه وقال : هذه ، فقیل :
مِنَ النَّاسِ ؟ فقال : الَّذِينَ فِيهَا) ^(١).

واته : وتراوه به پیاویتی : کنی دلفخوش و دلنه واییت دهکات ؟

نمویش دای بهسمر کتیبه کانیدا و وتی : نه مانه .

وترا : له خه لکی ؟

وتی : نمولنه ی که تییدان .

(وقبل لبعضهم : أَمَا تَسْتَوْحِش ؟ فقال : يَسْتَوْحِش مَنْ مَعَ الْأَنْسِ كُلِّهِ
؟ قبل : وما الْأَنْسِ كُلِّهِ ؟ قال : الْكُتُبُ) ^(٢).

واته : وتراوه به هه نديک : ههست به ته نهایی و دبیران و
سامفناکی ناکه میت ؟ نه ویس وتی : نایا که سیتک هیه ههست به
ته نهایی و دبیران و سامفناکی بکات کهوا له که ل هه موو هاورنیکاندا .

وترا : نهو هه موو هاورنیکانه کتین ؟

وتی : کتیبین .

(وقال بعض الوزراء : يا غلام انني بانس العلوة ومجمع السلوة ،
فظرْتُ جُلُساؤه أله يستدعي شرباً ، فأتاه يسقط فيه كُتُبٌ) ^(٣).

واته : هه نديک له وهزیره کان وتویه تی : نه ی خزمه تکار هاورنیک
ته نهایی و کزکه رهوه ی دلنه وای و خه م رهوتنه رهوه م بق میتنه .

^(١) تنید العلم للخطيب البغدادي لایه ره : (١٦٣) .

هاو مه جلیسه کانی وا کومانیان برد کهوا دلوا ی خوارینه و ده ک ده کات .

نهویش : سه به ته یه کی بق هینا کتییی تیدا بو .

وه (شفیق بن ابراهیم البخی) فرمویه تی : (قلنا لابن السبارك : إذا صلیت معنا لم لا تجلس معنا ؟ قال : أذهب فأجلس مع التابعین والصحابه ، قلنا : فأین التابعون والصحابه ؟ قال : أذهب أنظر فی علمي فأدرك آثارهم وأعمالهم ، ما أصنع معكم ؟! أنتم تجلسون فتتأبون الناس ، فإذا كان سنة ماتین فالبعد من کثیر من الناس أقرب إلى الله تعالى ، فر من الناس کفرارک من الأسد ، وتمسک بدينک ، یسلم لک لحکمک و ذمک)^(١).

واته : وتمان به (عبد الله بن السبارك [١١٨ — ١٨١ ک]) : بق چی کاتیک نویژت ته ولو کرد له گه ل نيمه دا دلانیشیت له گه لماندا ؟ نهویش فرموی : ده بزم له گه ل شوینکه وتوان و هاو ده لانی پیغه مبردا ﷺ دله دله نیشم ، وتمان : نه ی شوینکه وتوان و هاو ده لانی پیغه مبر ﷺ له کوین ؟

فرموی : ده بزم سهیری زانسته کهم ده کهم و ده گم به شوین وار و کرده و ده کانیان ، چی بکهم له گه ل نیوده ا ؟!

(١) تعبد العلم للخطيب البغدادي لایه ره : (١٦٤) .

ٿيوه دادنيشن غميهه تي خه لکي دهڪن ، چا حق نه گهر بگانه
سالي (۲۰۰) دوسهده ٿهوا دور دهوتفوه له رڙينه تي خه لکي نزديك
توت دهڪانهوه له خولي گهروه ، ڀا بگ له دهست خه لکي وهڪو چڙن
ڀا دهڪهيت له دهست شيڙ ، وه پهروهست بيه به ديههڪانهوه و
دهستي پٿوه بگهه ٿهوا گوشت و خويتهڪت پٿوهي دهبيت .

وه (محرز بن جبر الروزي) فهرموويه تي : (قيل لابن المبارك : يا أبا
عبد الرحمن لو خرجتَ فطستَ مع أصحابك ، قال : إني إذا كنتُ في
الغزلِ جالستُ أصحابَ مُحَمَّدٍ ﷺ — يعني النظر في الكتب —) .^(۹)

واته : وترا به (عبد الله بن السُّبَّار) : ٺهئ يلوکي عبد الرحمن بق
دهرتاچيت له گهڙ هاورنيڪانتدا دلبنيشيت ، ٺهويش فهرمووي : من
نه گهر له مالدا بم ٺهوا له گهڙ هلوه لائي (مُحَمَّد) دا ﷺ دادنيشم ، واته
: سهيري ڪٿيب دهڪم .

وه (عبد الحميد التريزي) فهرموويه تي : (الكتابُ نديم ، عهدُ
وفائه قديم ، الكتابُ مُنَديم ، ليسَ مَنْ نَادَمَهُ بنادم ، الكتابُ حميم ، خمره
عميم ، الكتابُ أَخْ غَيْرُ خَوَّان ، فتفرَّدَ عن الإخوان ، الكتابُ سمير ، سليمُ
الظاهر والضمير) .^(۱۰)

^(۹) تهيد العلم للخطيب البغدادي لاپهره : (۱۶۳) .

^(۱۰) تهيد العلم للخطيب البغدادي لاپهره : (۱۶۴) ، وه بهولنه ڪٿيبي : يُقالُ —هه
طلبة علم فكتاب والسنة لاپهره : (۳۹ — ۴۰) .

واته : کتیب هاوډم و هاورېدیه ، به لینی وه فاداری دیرنه ،
کتیب رانیت له سهری ، نمرکه سمش که راهات له سهری هرگز
په شیمان ناپیت وه ، کتیب هاوډلی دلسوز و گیانی به گیانی په ،
خیره کانی گشتی په ، کتیب برلیه و خیانت کار نی په ، بویه نه نه
به رموه له گلهیدا مین له برادران ، کتیب هاورې و هاورې شهورگره ،
روالت و ناوهرکی پیوه په .

مه به ستیش به وشه (کتیب) لیره دا نه و کتیب په که زانستی به
سود و پلست و په سنی له خړ کریتیت ، زانستیک که سودی نین و
ژینی تیدا به رقلر بیت ، ناشکرانه که (زانستی شهره) سهره وری
همو زانسته به سوده کانه و به خته وری ژین و دینی پیوه بمانده .
پیناسه زانست :

۱ - نیمامی (محمد بن عبد الوهاب) فرموده تی : (العلم هو :
معرفة الله ومعرفة نبيه محمد ﷺ ومعرفة دين الإسلام بالأدلة) .

واته : زانست بریتیه له : ناسینی خوا و ناسینی پیغه مبره که
(محمد ﷺ) و شاره زابونه له ثابینی نیسلام به به لکوه .

۲ - وه پیښه (ابن القيم) فرموده تی : (العلم قال الله قال
رسوله قال الصحابة ...) .

واته : زانست بریتیه له : فرموده خوا و فرموده
پیغه مبر و فرموده صحابه ...

٢ - وه نيمامي (الأوزاعي) هورموويه تي : (العلم ما جاء عن اصحاب محمد ﷺ ، وما لم يحن ، عن اصحاب محمد ﷺ فليس بعلم) .
واته : زانست نهويه كه له جيه حايه كاني بيته ميه روه (ﷺ)
هاتينيت ، وه نهويه كه له جيه حايه كاني بيته ميه روه (ﷺ)
نه هاتينيت نوا علم و زانست نهويه .

٣ - وه نيمامي (شاهي) هورموويه تي :

(كُلُّ الْعِلْمِ سِوَى الْإِسْلَامِ مِثْلُهَا)

إِلَّا الْحَدِيثُ وَاللُّغَةُ فِي الدِّينِ

العلم ما كان فيه قال حديثا

وما سوي ذلك وسوس الشياطين .

واته : هورموويه زانسته كان جكه له هورمان خلقه ريك كرينه
ته نها هورموويه ريكيشتن و شامزا بوزن له دين نه بيت .

زانست نهويه كه تبيدا بوتريت بيته ميه ر (ﷺ) هورموويه تي و
جكه له موش هورموويه وه سوه سوي شهيتانه

٥ - وه نيمامي (ابن حجر العسقلاني) هورموويه تي : (المراد بالعلم : العلم الشرعي الذي يقيد معرفة ما يجب على المكلف من أمر عباداته ومعاملاته ، والعلم بالله وصفاته ، وما يجب له من القيام بأمره ، وتزبده عن الفحائش ، ومندار ذلك على التفسير والحديث والفقه) فتح
الذي شرح صحيح البخاري : (١٨٧ / ١) .

واته : مه‌بست به زانست : زانستی شهرعیبه که سودی
 شاره‌زابونی تیدایه له‌وی که پیویسته له سەر هه‌موو موسلمانیکی
 ئه‌رک له سەر (ته‌کلیف لی‌کرل) له‌ بوازی ئاینه‌که‌یدا له‌ په‌رستنه‌کانی و
 له‌ هه‌لس و کۆته‌کانیدا ، وه‌ زانیاری ده‌رباره‌ی خوای گه‌وره‌ و
 سیفته‌کانی و ئه‌وی که پیویسته له‌ سهری له‌ پێناوی ئه‌ودا پێی
 هه‌لبست له‌ فرمانه‌کانی و پاک‌پاگرتنی له‌ کام‌و‌کۆپی ، وه‌ هه‌موو
 ئه‌وانه‌ش پاره‌ستان له‌ سەر : ته‌فسیر و فقه‌ و فهرمووده .

هه‌لگرانی

زانستی شهرعی و په‌یره‌وکارانی سوننه‌ت

باشترین هاوپی و هاومه‌جلیس

باشترین هاوپی و هاومه‌جلیس و براده‌ر بۆ مرقف ئه‌و که‌سانه‌ن
 که‌وا دوو شتیان تیدا به‌ دی ده‌کریت (زانستی به‌ سوود و گه‌روه‌ی
 چاک / العلم النافع والعمل الصالح) ، ئه‌مه‌ش ته‌نها و ته‌نها له
 (هه‌لگرانی زانستی شهرعی و په‌یره‌وکارانی سوننه‌ت) دا ئه‌وانه‌ی که
 حق و راستیه‌کان ده‌زانی و کرده‌وه‌شی پێده‌گه‌ن (يعلمون الحق
 ويعملون به) ده‌بینیته‌وه .

خوای گه‌وره‌ بۆی دیاری و ده‌ست نیشان کردوین باشترین
 هاوپی کۆن و به‌ چیش له‌ گه‌ل ئه‌واندا ده‌بین ، ئه‌ویش له‌م ئایه‌ته‌دا به‌

که تنیدنا هاورمویه تی: ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ ﴿۹﴾ [سورة النساء] .

وان : هار که سیک گوئی پاپه لی خوا و پیغه مبر بکات نهوا له گه ل
نهر که سانه دا ده پیست که خوا نیمه تی خوی پی به خشیون له
پیغه مبران و پاستگزیان و شهیدان و پیاوچاکان ، وه نهوانهش
باشترین هاورین .

له بهر گرنگی و بایه خی نه م بابته ده بینین خوی که وره فیبری
کریوین کهوا له نوژده کانهاندا به لایه نی که موره پوژده حه قده (۱۷)
جار دلوی لی بکه یین هیدایه تمان بدلت و پیتماییمان بکات بق سهر
پنگای نهوانه نی نیمه تی خوی پی به خشیون که باشترین هاورین :

﴿ أَفَبِعَاثِرَطِ السَّعِيمِ ۝۱۰ سِرَطِ الَّذِينَ أَنْعَمَ عَلَيْهِم مِّنَ الْمَقْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا أَفْكَارٍ ۝۱۱﴾ [سورة النازعة] .

وانه : خوابه پیتماییمان بکه بق سهر پنگای راست .. پنگای
نهوانه نی که نیمه تی خولت پی به خشیون ، نهک نهوانه نی که لییان
تورپه بویت و نهک نهوانهش که گومپا بوون^(۱) .

^(۱) پیغه مبر خوا (کک) هاورمویه تی : «(المقضوب عليهم اليهود والضالون النصاری)»
[سلسلة الأحادیث الصحيحة رقم : (۲۲۶۳)] .

هوی تروپه بوونی خوا له جووله که کان دهگه پیتسه وه بق نهوهی که نهولن زانستیان پین بوو به لام کرده وه یان پین نه ده کرد !

وه هوی گومپا بوونی گاورد کانیش دهگه پیتسه وه بق نهوهی که نهولن کرده وه یان ده کرد به لام به پین زانست !

به لام نهولنهی که خوا نیمه تی خویی پین به خشیون له (پیتسه مبه ران و راستگویی و شه هیدان و پیاوچاکان) زانستی به سوویدان پین بووه و له هه مان کاتدا کرده وهی چاکیشیان کردوه بهو زانسته به سووده ، بزیه خوای گه وره شهو پیتزهی لسی ناوون و قهرمانی به نیتمش کردوه که داوای لیتیکه یین پیتنماییمان بکات بق سهر پیتگا راسته کی نهولن بق نهوهی بیین به هاوونیمه تی نهولن له نونیا و قیامه تدا .

* به کتیک له پیتسه وایانی سه له ف (ابن شَرَدَب) په جمه تی خوای لیتیت هه رموویه تی : (إِنَّ مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَى الشَّابِّ إِذَا نَسَكَ أَنْ يُؤَاحِي صاحب السُّنَّةِ بِحَمَلِهِ عَلَيْهَا) .^(۳)

واته : به راستی هه تیتیک له نیتسه ته کانی خوا به سهر گه ده وه له کاتیکدا پیتده گات نهوهی که براده ریتش که سیک له هه لگرنی سوننه ت بکات بق نهوهی په روه ردهی بکات له سهری .

واته : نهولنهی که خوا لیتیان تله وه بووه بریتین له جووله که ، وه نهولنهی که گومپا بوون بریتین له گاورد مکن .

^(۳) شرح أصول السنة للإكثاني رقم : (۳۱) .

* به کینکی تر له پېشه وایانی مه لهف (أیوب السخنیانی)
 په حمه تی خوی لیبت له رمویه تی : (إِنَّ مِنْ مَّعْلَدِ الْحَدِّثِ
 وَالْأَعْمَى أَنْ يُوقَّعَهُمَا اللَّهُ لِلْعَالَمِ بِالسُّنَّةِ)^(۳).

واته : به پاستی به ختوهری گنج و کسیت که زمانی عهده بی
 نه زانیت له وه دایه که خوا زانایه کی شاره زه به سونه تی بڼ ریختات
 که تیپیکه به نیت و په روه دهی بکات له سهری .

له مه وه بزمان پرون و ناشکرا دهیت کهوا هاوریتیت کرنی
 شامزایان به سونه تی پیغه مبر (کَلَّا) و شویتکه وتوانی نه ولنه ی که
 به رده وام داکوکی ده که ن له زیندور کرته وه و په پرهو کرنی
 سونه ته کان کاریگری به رچاویان هیه له سهر زیان و دلهاتووی
 لاولن بویه زانایانی پېشین زور بایه خیانت پڼ دلو و جهختیان له سهر
 کروره ته وه ، چونکه به هوشیتوهی نه م جوړه هاوریتیت و
 براده ریتیه تی خوی گموره گومرایان پژار دهکات و هیدلیه تی
 لاریتووان ددهات بڼ سهر ریگای راست که بریتیه له زانستی به
 سود و کرده وه ی چاک .

^(۳) شرح أصول السنة للالكافي رقم : (۳۰) .

زانستي به سوود و ڪردمودي چاڪ

پهيامي پيڻه مبهريانه (۳۰)

خوای پهروه رگار فرمويي تي : ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ
بِالْهُدَىٰ وَبَيْنَ أَلْحَىٰ لِيُظْهِرَهُ عَلَىٰ الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ
(۳۰)﴾ [سورة التوبة : ۳۳ ، سورة الصافات : ۹] .

مروه ما فرمويي تي : ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَبَيْنَ أَلْحَىٰ
لِيُظْهِرَهُ عَلَىٰ الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَنَ بِالْقَوْسِ هَبْهَا (۳۱)﴾ [سورة النجم : ۲۸] .

ولته : خوای پهروه رگار پيڻه مبهريانه ڪي نارووه به (پڙنمائي) و
(بين دلري راسته ڦينه) بق نهوي لينه ڪي سرڪوڙت به سر هموو
دين و ثابته ڪائي ترڊا نه ڪر چي موشريڪ و هارو (برياده رڪانينش
پڻيان ناخوش بيت ، وه خولش به سه بيت به شاميد .

نيامي (ابن ڪثر) فرمويي تي : (فَالْهُدَىٰ هُوَ الْعِلْمُ النَّافِعُ ، وَدِينُ
الْحَقِّ هُوَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ) ^(۱) .

(۱) تفسير ابن ڪثر : (۴ / ۱۷۱) .

سويڙڪ : نيامي (ابن ڪثر) له نه فسرري هم ثابته ڏندا : ﴿يَهْدِي إِلَى
الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ (۳۲)﴾ [سورة الاحقاف] فرمويي تي : ﴿يَهْدِي إِلَى
الْحَقِّ﴾ له بيويلاومر و هواله ڪاندا ، ﴿وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ له ڪردلره ڪاندا ،

وقت : (پنجمایی) بریتیه به له : زانستی به سود (العلم النافع) ... (بین داری پاسته قینه)ش بریتیه به له کردموه ی چاک (العمل الصالح) .
 ههروه ها ههروویه تی : (فَالْهَلْهَلْ هُوَ مَا جَاءَ بِهِ مِنَ الْإِخْبَارَاتِ الصَّادِقَةِ وَالْإِيمَانِ الْحَقِيقِ وَالْعِلْمِ النَّافِعِ ، وَبَيْنَ الْحَقِّ هُوَ الْأَعْمَالُ الصَّالِحَةُ الصَّحِيحَةُ النَّافِعَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)^(۴) .
 وقت : (الْهَلْهَلْ / پنجمایی) بریتیه به له ی که پیته مبه ر کلا پی تی هاتوه :
 له ههواله پاسته کان و یاهوه ی برومیت و زانستی به سود ، (وَبَيْنَ الْحَقِّ /
 بین داری حق و پاسته قینه) بریتیه به له کردموه چاک و پاست و به
 سوده کان له دنیا و دواوژندا .

چونکه قورنات دوو حتی تبدیلیه : ههوال و دواوکاری ، جا ههواله کان ی پاستن و دواوکاریه کانیشی دانپرومرانن ، ههروه ک چتون خوای گوره
 ههروویه تی : ﴿وَمَتَّ كَلِمَتُ رَبِّكَ حَذًّا وَحَذًّا﴾ .

وه ههروه ها ههروویه تی : ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَبَيْنَ الْحَقِّ﴾
 فَاْلَهَلْهَلْ هُوَ الْعِلْمُ النَّافِعُ ، وَبَيْنَ الْحَقِّ هُوَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ ، به ههمان شیوه
 چنکه کانیش ووتیان : ﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ﴾ واته : پنجمایی دهکات بق حق
 (له بیرویاوهردا / فی الاعتقادات) ، ﴿وَبِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ واته : پنجمایی
 دهکات بق پنگای پاست (له کردلوه کاندا / فی العمليات) .

^(۴) تفسر ابن کثر : (۲ / ۱۳۵) عند تفسر الأیمة (۳۳) من سورة التوبة .

وهـ هـ ر و هـ ا فـ ر م و و يـ عـ نـ يـ : (هـ وَ الـ ذِ كَ اَ رْ سَلْ رَسُوْلَهُ بِالْهَقْلِ وَبِشَ يْءِ اَ لْهَقِّ اَيْ بِالْعِلْمِ النّافِعِ وَالْعَمَلِ الصّالِحِ ، فِ لَ اَ الشَّرِيعَةِ تَشْتَمِلُ عَلٰى شَيْءٍ

علم وعمل ، فالعلم الشرعي صحيح ..

والعمل الشرعي مقبول^(١).

والتة : مہبہ مست بہ (الْهَلْهَلُ وَفِيهِ الْهَقُّ) برین ہی بہ لہ زانستی بہ سود و کردہ وہی چاک ، چونکہ شہریہ متی فیسلام نوروشتی لہ خلق گرفتوہ : زانست و کردہ وہ ، جا زانستی شہری ریاستہ .. وہ تہنہا کردہ وہی شہر عیش و ہرہہ گرفت .

* شیخ (عبد الرحمن السعدی) رحمه الله می نویسد : (صُحْبَةُ الْأَخْبَارِ : تَوْجِبُ الْعِلْمُ النَّافِلَةَ ، وَالْأَخْلَاقُ النَّافِلَةَ ، وَالْأَعْمَالُ الصَّالِحَةَ ، وَصَحْبَةُ الْأَشْرَارِ تَحْرِمُ مِنْ ذَلِكَ أَجْمَعُ^(۷) .
وای : هادی می گردنی چاکه کاران : زانسته به صوابی و
پروسته جوانه کان و کسوله چاکه کان مسوکه ده کات ، وه
هادی می گردنی خرابه کاران له هه مو نهوانه بی بهش و به حرومت
ده کات .

(١) نفس ابن كثير: (٤ / ٢٠٤) عند تقسم الأهمية (٢٨) من سورة الفتح.

(٣) بهجة قلوب الأبرار ص: (٢٢٦).

* لَهُ كَوْنًا يَبِيدَا دَعَايَتِ :

ثَانِيَا بَيْتَ خَوْفِهِ لَهُ كَهْلُ كَامٍ لَهُ مَانَهُ دَا بَيْتَ :

الرحمن	يان	الشیطان
أهل الإيمان	يان	أهل الكفر
أهل التوحيد	يان	أهل الشرك
أهل السنة	يان	أهل البدعة
أهل الطاعة	يان	أهل المعصية
الأبرار	يان	الفجار
أصحاب اليمين	يان	أصحاب الشمال
أصحاب السعة	يان	أصحاب القلة

﴿ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَجْوٍ ۖ وَلِلْفُجَّارِ لَفِي جَحِيمٍ ۝ ﴾ [سورة الانفال].

﴿ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَلَسْنَا نؤْفِقُونَ أَجْرَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ

فَمَنْ دَخَلَ مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۖ ﴾ [سورة آل عمران].

﴿ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ :

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ الْفَائِزُونَ ۖ ﴾ [سورة الحشر].

له بهر هه مه گاني وه رگير

- ۱ - سې بنچنه گدي بيرويلومر و به لگنه گانيان - چاپي چواره م - .
- ۲ - بيرويلومر و مرگړه له تورنات و سونهت - چاپي مريم - .
- ۳ - پوخغه يدك له بيرويلومرې نيسلامه تي - چاپي سريم - .
- ۴ - كورتميه ك له فيقهې سونهت و تورناتې لاريز ، كه بريتي به له وه رگيرني كتيبي : (الوجيز في فقه السنة والكتاب العزيز) - ناماده دمكيت بق چاپ - .
- ۵ - براهه تي نيوان موسلمانان چاپي چواره م - .
- ۶ - له گڼل كيدا دادنيشيت و هاورنيهتي كي دمكيت ؟ - چاپي حمه ته - .
- ۷ - چوڼيتي تورناتې كړن له سردمي پينځه مبردا (ځ) - چاپي چواره م - .
- ۸ - گاتي پارشيو و بيريانگ كړن له سردمي پينځه مبردا (ځ) - چاپي سريم - .
- ۹ - حوكم و نادابه گاني قهرزبان و قهرز كړن و قهرزانه وه ... چاپي به كم - .

